ХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 299 (1899)
ДЕКАБРИИН 21
СРЕДА
1955 он

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Гэшүүн Н. С. Хрущевой болон [Афг]анистанай Премьер-Министр Мухаммед Даудай хэһэн

ХАМТЫН МЭДҮҮЛГЭ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин, [ССС]Р-эй Верховно Соведэй Президиумэй Гэшүүн Н. С. Хрущев болон [т]эй ябалсаһан хүнүүд Афганистанай Премьер-Министрын уряалаар [1955] оной декабриин 15-да Афганистанай столица Кабулда ерээд, Афга[нист]анай Премьер-Министр Үндэр Түрэлтэ Мухаммед Даудтай, Афгани[стан]ай правительствын гэшүүдтэй уулзаһан ба хоёр талынхидай һонир[хоһон] асуудалнуудаар декабриин 16, 17, 18-да хэлсээнүүдые хэһэн байна. Хани, хүршэ орон болохо Афганистанда Советскэ Союзай гүрэнэй [ажал]-ябуулагшадай ерэһэн ябадал үнэн сэдьхэлэй, бэе бэедээ этигэл[тэй]н оршон байдалда өөһэдынгөө эб найрамдалда дуратай, хани хүр[шын п]олитикые найруулан харуулха, Афганистанай бэелүүлдэг нейтрали[тетэй] политикые хүндэлэлгын үндэһөөр хоёр ороной хоорондо политиче[скэ, э]кономическа болон культурна холбоо барисаа саашадань үргэдхэ[хэ б]оломжонуудые хаража үзэхэ арга хоёр талануудта хоюуландань ол[гоо].

Хоорондоо зүбшэлсэһэнэй эсэстэ иимэ асуудалнуудаар хэлсээ туй[лаһан]а гэбэл:

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Правитель[ство] Афганистанай Королевскэ Правительство хоёр оронуудайнгаа хоо[рондо] хани ёһоной политическэ, экономическа болон культурна холбоо [барис]аа үргэдхэхэ гэжэ шиидээ. Энээниие хоёр гүрэнүүд хоюулаа хүсэнэ. Эрхэ сүлөөгөө, национальна бэеэ дааха байдалаа мүнөө болотор [хамг]аад байһан арадууд болон нацанууд ООН-эй Уставай үндэһөөр, [ям]ар тээһээ хашалта хабшалтагүйгөөр ерээдүйнгөө хуби заяае то[г]ойлхо эрхэтэй гэжэ Советскэ Социалистическэ Республикануудай [Союз]ай Правительство, Афганистанай Королевскэ Правительство этигэн [бай]на.

[Т]абан ёһо гуримуудта — газар дайдынгаа бүрин бүтэн байха ябадал, эрхэ сүлөөе алишье талаһаа хүндэлэлсэхэ, бэе бэедээ добтолол[сохогү]й, экономическа, политическэ болон идеологическа шалтагаануу[даар] бэе бэсынгээ дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархалсахагүй, адли тэгшэ [эрхэт]эй, бэе бэедээ ашагтай байха, амгалан ёһоор зэргэ оршохо яба[дал]а үнэн сэхэ байһан тухайгаа Советскэ Социалистическэ Республи[кануу]дай Союзай Правительство, Афганистанай Королевскэ Прави[тельст]во мэдүүлнэ. Азиин ба Африкын оронуудай Бандунгдахи Конфе[ренци]дэ хабаадагшадай нэгэн һаналтайгаар баталан абаһан эдэ ёһо гу[римууд]ай эб найрамдалые, дэлхэйн арадуудай бэе бэеэ ойлголсолгые хан[гаха] бата бэхи үндэһэ һуури болоно, ООН-эй уг зорилгонуудтай, ёһо гу[римууд]тай тааралдана.

[Б]ухы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал хангаха, дэлхэйн оронүү[дэй б]эе бэеэ ойлголсохо ябадал буу зэбсэгээ бүгэдэнииттээрээ хуряаха, [атомн]а зэбсэгые заатагүй хорихо хэрэгһээ дулдыдана гэжэ Советскэ [Социал]истическэ Республикануудай Союзай Правительство, Афганиста[най К]оролевскэ Правительство тоолоно. Эдэнэр наукын хүгжэлтэ туйла[хын] түрэлтэнэй байдал һайжаруулха имагтал амгалан зорилгоор ато[мн]ые хэрэглэхын түлөө байна.

[Ол]ан[ул]асхоорондын харилсаануудтахи түгшүүрилые һуларуулха, эб най[рамдал] хангаха гэһэн арадуудай эрилтэнүүдтэй зохилдуулан зарлаг[даһан] Дүрбэн гүрэнэй правительствонуудые Толгойлогшонорой Женевскэ [зүблөө]н, мүн эдэ гүрэнүүдэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй удаа[дахи з]ублөөншье һайн үрэ дүнгүүдтэй байгаа гэжэ Советскэ Социали[стичес]кэ Республикануудай Союзай Правительство, Афганистанай Коро[левскэ] Правительство тоолоно. Эдэ зүблөөнүүдтэ хабаадаһан оронуудай [хоорон]дохи һанамжануудай алгасалые зайсуулхын тулада дурсагдаһан [оронуу]дэй хүсэлэл оролдолго гаргаһанай ашаар тиимэ зүблөөнүүд [саашад]аашье зарлагдаха ба бүхы оронуудай саашадаа бэе бэеэ ойл[голсол]ог болохо ябадалда һайшаар нүлөөлхэ байна, энэнь бүхы дэлхэй[дэ э]б найрамдал тогтоохо шухала эрхэ нүхэсэл мүн гэжэ хоёр тала[нууд т]айдана, тиихэ зуураа тус зүблөөнүүд харьяата оронуудай бэе [бэеэ о]йлголсохо ябадал бэлэдхэһэн ба туһатай байһан байна гэжэ эдэ [хоёр т]аланууд мэдэрнэ.

[Зүү]н зүгэй районуудтахи мүнөөнэй байдал ба түгшүүрил дэлхэйн амгалан байдалда аюул тохёолдуулна гэжэ Советскэ Социали[стичес]кэ Республикануудай Союзай Правительство, Афганистанай Ко[ролевс]кэ Правительство тоолоно. Дальна Востогтохи шиидхэгдээгүй асуудалнууд эб найрамдалай аша туһада шиидхэгдэхэ ёһотой гэ[жэ эд]энэр этигэнэ. Хитадта хамаатай асуудалнууд хитад арадай нацио[нальна] эрхэ сүлөөнүүдые хараадаа абажа шиидхэгдэхэ зэргэтэй, жэ[шээнь] Хитадай Арадай Республика Нэгэдэмэл Нацануудай Организа[ци]ор хуулита һууряа эзэлхэ ёһотой.

[Эб] найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан гүрэнүүдэй бэе [бэеэ о]йлголсожо, хамтаараа гартаха хүсэлэл оролдолгын ашаар лэ ара[дууд] аюулгүй байдал хангагдажа шадаха байна гэжэ хоёр оронуудай [правит]ельствонууд тоолоно.

[Сов]етскэ Союзай ба Афганистанай гүрэнэй ажал-ябуулагшадай [эдэ] уулзажа холбоо, барисаа тогтоохо ябадал хоёр оронуудай хоо[рондох]и харилсаануудые саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ, бүхы дэлхэй[дэ э]б найрамдал батадхаха хэрэгтэ туһалха байна гэжэ найдажа бай[на гэжэ] хоёр таланууд түгэсхэлдөө мэдүүлбэ.

[СССР]-эй Министрнүүдэй Соведэй [Түр]үүлэгшэ Н. БУЛГАНИН.

Афганистанай Премьер-Министр Мухаммед ДАУД.

[Ка]бул,
[19]55 оной декабриин 18.

[СССР-]эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинай, [СССР-эй] Верховно Соведэй Президиумэй Гэшүүн Н. С. Хрущевой [Афг]анистанай Премьер-Министр Мухаммед Даудай Хамтын Мэдүүлгэдэ гар табилга

[КАБУ]Л, декабриин 18. (ТАСС-эй [к]орр.). Мүнөө үдэшэ Кабул[да Афг]анистанай Премьер-Министр[эй ор]дон соо СССР-эй Министр[нүүдэй] Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. [Булган]инай, СССР-эй Верховно [Соведэй] Президиумэй Гэшүүн Н. С. [Хрущев]эй ба Афганистанай Пре[мьер-Ми]нистр Мухаммед Даудай [Хамтын] Мэдүүлгэдэ гар табилга бо[лоо].

[Хамты]н Мэдүүлгэдэ гар табилга[да], советскэ талаһаа А. А. [Громык]о, П. Н. Кумыкин, И. А. Се[ров, С]ССР-эй МИД-эй Зүүн-Урда[хи] таһагые даагша Волков[, ба] Афганистанай талаһаа [Премьер]-Министрын орлогшо ба [гадаадын] хэрэгүүдэй министр Му[хаммед] Наим, Премьер-Министрын [орлогшо] Али Мухаммед, финансын [министр] Абдул Малек, Афганистан[ай СССР]-тэ байдаг посол Гулям Яхья Тарзи байлсаа.

Мэдүүлгэдэ гар табиһанайнгаа һүүлдэ Булганин, Хрущев ба Премьер-Министр Мухаммед Дауд гар гараа шангаар барилсабад.

Тэрэнэй һүүлдэ нейтралитет ба бэе бэедээ добтолсохогүй тухай СССР Афганистан хоёрой 1931 оной июниин 24-дэ баталһан Договорые саашань үргэлжэлүүлхэ тухай Протоколдо СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрын нэгэдэхи орлогшо А. А. Громыко ба Афганистанай гадаадын хэрэгүүдэй министр Мухаммед Наим гар табиба.

«СССР Афганистан хоёрой хоорондохи экономическа харилсаанууд тушаа» гэһэн Советско-Афганска зүбшэгдэһэн коммюникедэ СССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай министрын орлогшо П. Н. Кумыкин Афганистанай финансын министр Абдул Малек хоёр гараа табиба.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошиловта Финляндска Республикын Президент Ю. К. Паасикивиин эльгээһэн бэшэг

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Дээдэ Тушаалта господин К. Е. ВОРОШИЛОВТА

МОСКВА

Господин Түрүүлэгшэ,

85 наһа гүйсэһэнтэймни дашарамдуулан, Танай эльгээһэн үнэн зүрхэнэй амаршалга болон хүсэлнүүдые абахадаа би гүнзэгыгөөр сэдьхэлээ хүдэлгэһэн байнаб. Нам тушаа эды ехээр анхаралаа табиһанайтнай түлөө, Господин Түрүүлэгшэ, танда ба танаар дамжуулан СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ үнэн сэдьхэлэй баясхалан хүргэхыемни зүбшөөгыт гэжэ туйнаб.

Мүн энээнтэй хамта, рак үбшэнтэй тэмсэхэ талаар минии нэрээр суглуулагдаһан жасада үнэтэй бэлэг бариһанайнь түлөө, Господин Түрүүлэгшэ, танаар дамжуулан СССР-эй правительствода гүнзэгы баясхалан хүргэхыемни зүбшөөгыт. Танай орон энэ бэлэг барихадаа манай арадай элүүрые хамгаалха хэрэгтэ айхабтар ехэ туһа нэмэри хэбэ гэжэ мэдэрнэб.

Манай оронуудай хоорондохи хани барисаан арадуудаймнай ерээдүйн зол жаргалай найдамтай тулгуури мүн гэжэ гүнзэгыгөөр этигэхэ зуураа, Финлянди Советскэ Союз хоёрой хоорондохи хани ёһоной харилсаануудай саг үргэлжэ бэхижүүлэгдэжэ ба хүгжөөгдэжэ байха тухай, господин Түрүүлэгшэ, Танай найдамтайгаар этигэжэ байһан ябадалтай би нэгэдэнэб.

Господин Түрүүлэгшэ, таниие угаа ехээр хүндэлжэ байһандамни этигэхыетнай гуйнаб.

Ю. К. Паасикиви.

Хельсинки, 1955 оной декабриин 2.

СССР Афганистан хоёрой хоорондохи экономическа харилсаанууд тухай

СОВЕТСКО-АФГАНСКА ХАМТЫН КОММЮНИКЕ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Гэшүүн Н. С. Хрущевой Кабулда ерээд байха үедэ СССР Афганистан хоёрой хоорондохи экономическа болон худалдаа наймаанай харилсаанууд тухай асуудал хаража үзэгдэһэн байна.

СССР Афганистан хоёрой хоорондохи экономическа болон худалдаа наймаанай харилсаанууд али алиндаа аша туһатайгаар үргэдхэгдэжэ байна гэжэ хоёр ороной правительствонууд ханамжатайгаар тэмдэглэнэ.

Гэхэтэй хамта, эдэ харилсаануудые саашадань улам бүри үргэдхэхэ ба хүгжөөхэ шухала гэжэ нэгэн һаналтайгаар хэлсэгдэбэ. Бэлэдхэлэй зохихо хүдэлмэри хэгдэһэнэй һүүлээр экономическа ба техническэ талаар али алиндаа ашат туһатай харилсан ажаллалгын асуудалнуудые хаража үзөөд, таарамжатай хэлсээ баталхын тула хоёр талаһаа тусхай түлөөлэгшэд уулзаха зэргэтэй байна гэжэ СССР-эй ба Афганистанай правительствонууд шухала дээрэ тоолобо.

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ, гидроэлектростанцинуудые, ирригационно барилгануудые болон авторемонтно мастерскойнуудые Афганистанда бариха, мүн тэрэшэлэн Кабульска аэродромые шэнэдхэн заһабарилха хэрэгтэ хабаатай асуудалнуудые тэдэ түлөөлэгшэд хаража үзэхэ байна гэжэ хэлсэгдэбэ.

Дээрэ заагдаһан һалбаринуудаар Афганистанай экономикые хүгжөөхэ ябадалда хабаатай аад, үшөөл зүбшэн хэлсэгдэхэ хүдэлмэринүүдэй программа бэелүүлхын тула Афганистанда техническэ туһаламжа үзүүлхэ ба мүнгэ урьһаар үтэхые зүбшөөнэ гэжэ СССР-эй правительство мэдээсэнэ.

Энээнтэй хамта Советскэ Союзай урьһаар үгэхэ мүнгэнэйнь хэмжээн 100 миллион американска доллар байха юм; энэ мүнгэн удаан болзороор урьһаар үгтэхэ байна.

Ямар түлбэритэйгээр энэ урьһаламжа үгтэхэб гэжэ саашанхи хэлсээнүүдэй үедэ зүбшэн хэлсэгдэхэ юм.

Афганистанда эды ехэ туһаламжа хүргэхые зүбшөөһэнэйнь түлөө Афганистанай правительство СССР-эй правительствода гүнзэгы ехэ баясхалан хүргэбэ.

1955 оной декабриин 18.
Кабул.

Иосиф Виссарионович СТАЛИН.

Маркс—Энгельс—Ленин—Сталинай илалта түгэлдэр туг

(И. В. Сталинай түрэһөөр 76 жэлэй ойдо)

Марксизм-ленинизмын һургаал Коммунистическэ партиин, хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай хүсэн түгэлдэр идейнэ зэбсэг мүн. Энэ һургаалай туг доро ябажа, советскэ хүнүүд социалистическэ общество гол түлэб байгуулаад, мүнөө социализмһаа коммунизмда шата дамжан орохо зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэжэ байна.

Марксизм-ленинизмын туг доро ябажа, бүхы оронуудай түрүү хүнүүд арадуудай эрхэ сүлөөгэй, зол жаргалай түлөө, газар дэлхэй дээрэ дарлалта мүлжэлгын байхагүйн түлөө, ажал хэдэг хүнэй өөрынгөө байгуулһан баялигуудай бүрин эзэнииһь байхын түлөө тэмсэнэ. К. Маркс Ф. Энгельс хоёрой байгуулһан научна коммунизмын теори мүнөө сагай эгээн ехэ хүсэн болоо, олон миллион хүнүүдэй ухаан зүрхэндэ нэбтэрэн ороо. Обществын ажабайдалай шухала болоод байһан эрилтэнүүдые теоретическэ талаарнь баримталан харуулдаг дээрэһээ марксистска һургаал угаа ехэ хүсэтэй байдаг.

Маркс, Энгельс болбол капитализмын үндэһэ һуурии научна ёһоор шэнжэлэн харуулһан, тэрэнэй бии бололго, хүгжэлтэ ба хосоролтын экономическа хуули ёһонуудые олоһон, хүдэлмэришэн ангиие пролетариадай диктатура тухай һургаалаар зэбсэгжүүлһэн байна. Ленинизм хадаа империализмын үеын ба пролетарска революцинуудай үеын марксизм мүн. В. И. Ленин марксизмын түүхэдэ анха түрүүн партии болбол пролетариадай хүтэлбэрилхы организаци мүн гэһэн, засаг түрэеэ абаха, коммунизм байгуулхада пролетариадай гол шухала зэбсэг мүн гэһэн һургаал найруулан зохёогоо һэн. Ленин Коммунистическэ партиие үндэһэлэн байгуулаад, тэрэнээ революционно теорёор, программа ба тактикаар зэбсэгжүүлһэн байна.

Социалистическэ революци тухай бүрин түгэс, шэнэ теори байгуулһан ябадал Ленинэй угаа ехэ аша габьяань болоно. Империализмын үедэ социализм түрүүшээр хэдыхэн гү, али тусгаар абтаһан гансашье орон дотор илажа болохо юм гэжэ тэрэ теоринь заана. Социалистическэ революциин илаһанай һүүлээр Ленин марксизмын гол заабаринуудые хүтэлбэри болгон, манай орон дотор социалистическэ общество байгуулха научна талаараа үндэһэтэй, зоримгой түсэб найруулан зохёотоо һэн.

И. В. Сталин марксизмын гайхамшагта теоретик мүн байгаа. СССР дотор социализм байгуулгын угаа баян дүй дүршэлые, уласхоорондын сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй дүй дүршэлые согсолхо зуураа, Сталин марксистско-ленинскэ һургаалые шэнэ оршон байдалда тааруулан творческоор хүгжөөгөө, хэдэ хэдэн асуудалаар революционно теориие шэнэ тобшололнуудаар баяжуулаа

* * *

И. В. Сталин хадаа революциин сэсэн мэргэн стратег Ленинэй нэрэ түрэдэ хүрэмэ, үнэн сэхэ шаби, мүнхэ хэрэгыень үргэлжэлүүлэгшэ байһан юм. Сталин хэзээдэшье, хаанашье үнэн сэхэ ленинец байгаа, ленинскэ үзэл сурталые эрид шууд хамгаалдаг байгаа.

Росси дотор марксистска парти байгуулхын түлөө Ленинэй тэмсэжэ байха үедэ Сталин Закавказьеда революционно ажал-ябуулгаяа хэжэ эхилээ һэн. Ажал-ябуулгынгаа түрүүшын алхамуудһаа эхилэн, залуу революционер ленинскэ революционно сэсэн ухаанда угаа ехээр шүтэдэг байһан ба Ленинэй замаар бата шууд дабшаһан байна.

Дэлхэйн империализмын гэнжые эгээн түрүүн таһа татаха, ажалшадые капиталай дарлалтаһаа сүлөөлхэ, социализм байгуулха агууехэ түүхэтэ үүргэ Россиин пролетариадта тудаа һэн. Түүхэтэ энэ зорилго бэелүүлхэ хэрэгтэнь манай ороной хүдэлмэришэн ангиие Ленинэй байгуулан хатуужуулһан Коммунистическэ парти бэлдээ һэн.

Социалистическэ революциин түлөө тэмсэл соогуур партимнай агууехэ хүсэ бии болгоһон, хүдэлмэришэн анги таряашан хоёрой холбоо барисаа байгуулһан ба манай арадые 1917 оной Октябриин алдарта илалтада, дэлхэй дээрэ анха түрүүшын хүдэлмэришэн, таряашанай Советскэ гүрэн байгуулгада асарһан байна.

Октябрьска революци бэлэдхэн үнгэргэхэ, социалистическэ гүрэн байгуулха хэрэгтэнь Лениндэ Сталин эсэшэ сусашагүйгөөр туһалдаг һэн.

Советскэ гүрэнэй байгуулагдажа, бэхижэжэ байха үедэ партимнай гүрэние байгуулгын дүй дүршэл үшөө олоогүй байгаа, юумэ бүхэниие шэнээр эхилхэ хэрэгтэй байгаа. Ажабайдалые шэнэ ёһоор, помещигүүдгүйгөөр, капиталистнуудгүйгөөр байгуулхадань советскэ хүнүүдтэ гадаадын ба дотоодын олон тоото дайсад һаад тойбо хэдэг һэн. Залуу советскэ республикые империалистическэ интервентнүүдэй ба сагаантанай һүрэг дээрэмшэдэй добтолгонуудһаа хамгаалгые эмхидхэхэ ба хүтэлбэрилхэ хэрэгтэнь Лениндэ Сталин үнэн шударгыгаар туһалдаг һэн. Национальностьнуудай хэрэгүүдэй талаар арадай комиссар болоод ябахадаа, Сталин партиин ленинскэ национальна политика бэелүүлхэ хэрэгые сэхэ шууд хүтэлбэрилдэг байгаа.

Партимнай Ленинэй хүтэлбэреэр ябажа, национальна советскэ республикануудые союзна нэгэ гүрэн—Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союз болгон нэгэдүүлхэ ябадал бэлэдхээ һэн. СССР-эй байгуулагдаһан ябадал Советскэ гүрэнэй бэхижэхэ ба хүгжэхэ хэрэгтэ ехэхэн удхашанартай байгаа. В. И. Ленин экономическа талаараа гээгдэнги Россие түрүү социалистическэ гүрэн болгохо программа научна талаарнь үндэһэлэн зохёогоо. Энэ программа ороноо социалистическэ ёһоор индустриализацилха, хүндэ индустриие али болохоор хүгжөөхэ, арадай бүхы ажахые электрификацилха, хүдөө ажахые социалистическэ ёһоор шэнэдхэн хүгжөөхэ, культурна революци бэелүүлхэ хэрэг уридшалан хараалһан байна. Коммунистическэ парти манай ороной ажалшадые социализм байгуулгын замаар этигэл найдамтайгаар хүтэлөө.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта)

Маркс—Энгельс—Ленин—Сталинай илалта түгэлдэр туг

(Түгэсхэл)

В. И. Ленинэй нүгшэһэн хойно партиин болон советскэ арадай дайсад—троцкистско-зиновьевско урбагшад, буржуазна националистнууд, һүүлээрнь баруунай капитулянтнууд хадаа партида эсэргүү хэрэгтэ шэрүүн тэмсэл хэжэ, партиие ленинскэ замһааь хадууруулхые һэдэһэн, манай орон дотор капиталистическэ гурим дахин тоггоохые оролдоһон байна. И. В. Сталин түрүүтэй Центральна Комитедэй хүтэлбэреэр партимнай урбалгашадые ба капитулянтнуудые үй бута сохиһон, агуухэ ленинскэ түгые һангинаар аршалан хамгаалһан байна.

«Ленинизмын үндэһэ һууриннууд тухай», «Ленинизмын асуудалнууд тушаа» теоретическэ зохёолнууд соогоо, партийна съезднүүд болон конференцинүүд дээрэ хэлэһэн элидхэлнүүд соогоо Сталин болбол ленинизмын үзэл сурталые эсэшэ сусашагүйгөөр нэбтэрүүлдэг, аршалан хамгаалдаг байгаа, агуухэ революционно һургаалые дайсадай хорото добтолгонуудһаа хамгаалдаг байгаа, Ленинэй идейн байлигта һангинаар хандалгын жэшээ харуулаа.

* * *

Марксистско-ленинскэ һургаал хадаа творческо наука мүн. Энэ һургаал олониитэ зоной ажабайдалай, бодото ажал-ябуулгатай нягта барилдаатайгаар хүгжэдэг. Маркс—Энгельс—Ленин—Сталинай хэзээдэ мүнхэ, эдэбхитэй, хододоо хүгжэжэ байдаг һургаалые манай партиин ажал-ябуулгаяа эрхилхэдээ саг үргэлжэ хүтэлбэри болгоно.

Сталинай зохёолнууд дотор, мүн тэрэшэлэн Ленинэй бусад шабинарай зохёолнууд дотор саашадаа хүгжөөгдэһэн Ленинэй заабаринуудые эшэ үндэһэ болгон Коммунистическэ партимнай ороноо социалистическээр индустриализацилгын, хүдөө ажахыгаа коллективизацилгын политикые зохёогоод, бодото дээрэнь бэелүүлээ. Советскэ Союз экономическа талаараа гээгдэнги аграрна орон байһанаа, түүхын богонишог болзор соо хүсэн түгэлдэр индустриально-колхозно, социалистическэ гүрэн болоо.

Манай орон дотор хүндэ индустри хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгые научна талаарнь үндэһэлэн харуулха гээшэ ороноо социалистическээр индустриализацилгын, хүдөө ажахыгаа коллективизацилгын үедэ партиин үмэнэ табигдаһан теоретическэ асуудалнууд сооһоо шухала удхашанартайнь болоод байгаа. Темпэсэ удааруулха гээшэ гээгдэхэ гэһэн удхатай байһан юм. Теэд гээгдэгшэдые сохидог бшуу. «Гээгдэһэн, һула оронуудые сохидог ябадал мүлжэгшэдэй хуули ёһо мүн. Энэ хадаа капитализмын арьяатан муухай хуули ёһо мүн»,—гэжэ Сталин хэлээ һэн. Теэд манай парти, советскэ хүнүүд сохигдоод байхаяа хүсөөгүй. Тиимэһээ парти манай ороной технико-экономическа гээгдэлые түүхын тон богонихон болзорто усадхаха гэһэн зорилго табяад, амжалтатайгаар шиидхэһэн байна.

И. В. Сталинай зохёолнууд дотор ленинскэ кооперативна түсэб улам тодорхой болгогдоһон, аграрна асуудалай теориин талаар хэдэ хэдэн шухала заабаринууд үгтэжэ хүгжөөгдэһэн, хүдөө ажахые үргэлжэдэнь коллективизацилгын политикада, энээнэй үндэһөөр нодарган баяшуулай ангиие усадхалгын политикада орохо шухала байһые үндэһэлэн харуулһан, хүдөө ажахые үйлэдбэриин талаар кооперировалхэ гол формо болоһо хүдөө ажахын артелиин үүргэ элирүүлэгдэһэн байна.

В. И. Ленин национальна асуудалаар партиин программа ба тактикые найруулан зохёогоо һэн. Ленин манай ороной арадуудай адли тэгшэ эрхын, хани барисаанай политикые зоригжуулагша мүн. И. В. Сталин национальна асуудалаар партиин гайхамшагта теоретик мүн байһан туладаа, нацанууд тухай марксистска теориие саашадань хүгжөөгөө, буржуазна ба социалистическэ нацануудай бии болодог условинуудые, онсо шухала шэнжэ тэмдэгүүдые харуулаа, советскэ обществын хүгжэлтын хүсэнүүдэй нэгэниинь болодог арадуудай хани барисаанай удхашанарые элирүүлэн харуулаа.

И. В. Сталинай зохёолнууд дотор марксистско-ленинскэ теориин бусад асуудалнуудшье түүхын шэнэ условинуудтай зохилдуулагдан хүгжөөгдөө. СССР дотор социализм байгуулгын тодорхой дүй дүршэлые эшэ үндэһэ болгон Сталин хадаа социалистическэ обществын хуули ёһонууд тухай, коммунизмын эгээн дээдэ шатада социалистическэ обществын дамжан орохо тухай марксистско-ленинскэ теориин тон шухала заабаринуудые саашадань хүгжөөгөө.

Манай парти, И. В. Сталин пролетариадай диктатура тухай марксистско-ленинскэ һургаалые хүтэлбэри болгон, Советскэ гүрэниие, тэрэнэй хамгаалгын шадабариие бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табидаг байха юм. Советскэ ороной хуби заяада гүрэнөө, тэрэнэй хамгаалгын шадабари бэхижүүлхэ хэрэгэй ямар ехэ удхашанартай байһаниие Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайн эли тодоор харуулаа. Энэ дайнай үедэ Советскэ Союзай илаһан илалта советскэ ниитын ба гүрэнэй байгуулалтын угаа ехэ бата хүсэтэй байһые, манай партиин политикын сэсэн мэргэн, холо харасатай байһые, социализмын агуухэ туйлалтануудые эрэлхэг зоригтойгоор хамгаалхаяа советскэ хүнүүдэй бэлэн байһые харуулаа һэн.

СССР дотор коммунизм байгуулгын хүсэн түгэлдэр зэбсэг болоһо Советскэ гүрэниие саашаданшье али болохоор бэхижүүлхэ шухала гэжэ партимнай тоолоно.

Манай советскэ Эхэ орон илалтаһаа илалта тээшэ дабшана. Партиин, бухы арадай дайшалхы программа мүн болоһо коммунизм байгуулгын ленинскэ түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байна. Энээниие социалистическэ экономикын хүгжэлтэ тухай баримтануул эли тодоор гэршэлэн харуулна. Арадай ажахые хүгжөөхэ табадахи табанжэлэй түсэб болзорһоо урид—дүрбэн жэл дүрбэн һара соо дүүргэгдээ. Мүнөө манай социалистическэ промышленность революциин урда тээхиһээ 27 дахин, дайнай урда тээхи 1940 онойхиһоо гурба үлүүтэй дахин ехэ продукци бүтээнэ.

Ороноо электрификацилга хадаа коммунизм байгуулгын ленинскэ түсэб дотор шухала һуури эзэлнэ. Советскэ засаг дээрэ бухы ороноо электрификацилгые нэмэбэл, коммунизм болоно гэжэ Ленин хэлэдэг һэн. Энергетикые бухы хэмжээгээрнь хүгжөөхэ хэрэгтэ партимнай урдынхидаал адляар ехэ удхашанартай гэжэ тоолоно .

Манай орон революциин урда тээ электроэнерги үйлэдбэрилгээр һүүлшын һууринуудай нэгые эзэлдэг байһанаа, мүнөө дэлхэй дээрэ хоёрдохи һуури эзэлдэг болоо. Советскэ засагай жэлнүүдтэ ехэ ба дунда зэргын хүсэтэй 300 гаран электростанци, тэдэнэй тоодо 90 гидроэлектростанци байгуулагдаад, ашаглалтада оруулагдаа.

Мүн хүдөө ажахыдамнайшье ехэ хубилалта болоо. Ленинскэ кооперативна түсэбэй бэелүүлэгдэһэнэй ашаар, манай орон дотор бутархай жэжэ олон миллион таряашадай ажахынуудай орондо хүдөө ажахые хамтаараа эрхилхэ формонууд амжалтатайгаар хүгжэжэ байна. СССР дотор колхозууд, МТС-үүд болон совхозууд мэтын хүдөө ажахын социалистическэ системэ байгуулагдажа ажахын ехэ, ехэ зорилгонуудые шиидхэхэ арга олгоно.

Коммунистическэ парти болбол советскэ арадай материальна болон культурна эрилтэнүүдые хангаха тухай эсэшэ сусашагүй ехэ анхарал оролдолго гаргадаг. Социалистическэ системэ дотор манай экономикые саашадань хүгжөөхэ, арадай материальна байдалые хэлбэришэгүйгөөр һайжаруулха ехэ арга боломжонууд бии гэжэ парти тоолоно. Тэдэ арга боломжонууд коммунизм байгуулгын аша туһада хүсэд бүрин хэрэглэгдэхэ ёһотой.

Туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амарангүй, шэнэ амжалтанууд тээшэ урагшаа дабшаха хэрэгтэй гэжэ ажалшадые Коммунистическэ парти, Ленин, Сталин хододоо һургадаг байха юм. Энээниие Центральна Комитедэй һүүлшын Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдшье эли тодоор гэршэлэн харуулна. Манай промышленность болон хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ мэдээжэ зэргын амжалтанууд туйлагдаһаншье һаа, партимнай дутагдалнууд тухай шууд сэхээр хэлэжэ, шиидхэгдээгүй асуудалнуудта анхарал хандуулха хэрэгтэй гэжэ тоолоно.

Олониитэ зоной политическэ ушар ёһоо һайнаар мэдэхэ тудам, коммунистическэ байгуулалтын амжалта ехэ байха байна. Тиимэһээ илангаяа мүнөө үедэ ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ зорилгонууд, кадрнуудые марксистско-ленинскээр хүмүүжүүлгэ ехэ удхашанартай болоо. «Гүрэнэй ба партийна хүдэлмэриин ямаршье һалбариин хүтэлбэрилэгшэдэй политическэ хэмжээн, марксистско-ленинскэ ушар ёһо мэдэлгэнь дээшээ байха тудам, хүдэлмэринь һайн байдаг, хүдэлмэриинь үрэ дүнгүүд ехэ байдаг байна...»—гэжэ И. В. Сталин партиин XVIII съезд дээрэ хэлээ һэн.

Кадрнуудые марксистско-ленинскээр хүмүүжүүлхэ хэрэгэй муудаа һаа, аюултай гэжэ партимнай нэгэнтэ бэшэ һэргылдэг байна. Идеологическа хүдэлмэриин гол дутагдал гэбэл, коммунистическэ байгуулалтын практикаһаа энэ хүдэлмэриин таһаранги байһан ушар, ажабайдалай тодорхойлон харуулһан коммунистическэ байгуулалтын эрхим түрүү жэшээнүүдые согсолон түргэнөөр дэлгэрүүлжэ шададаггүй ябадал, урагшаа дабшалтадамнай һаад хэдэг үзэгдэлнүүдтэ эсэргүү тэмсэлдэ идеологическа хүдэлмэриие зорюулжа шададаггүй ябадал болоно. Пропаганда хэхэдээ марксистско-ленинскэ теориин гол заабаринуудые тайлбарилаад лэ хизаарлаха хэрэггүй гэжэ парти һургана. Пропаганда хадаа эдэбхитэй, нүлөө ехэтэй байха ёһотой. Марксизм-ленинизмын теориие тайлбарилан ойлгуулхаһаа гадна, мүн материальна болон культурна баялигуудые улам ехэ болгон, советскэ хүнүүдэй ушар ёһо мэдэлгые дээшэлүүлэн, тэрэ теориие бодото байдалда бэелүүлхэ гээшэ мүнөө эгээн шухала байна.

* * *

СССР-эй ажалшадһаа гадна, мүн дэлхэйн олохон арадуудшье Маркс—Энгельс—Ленин—Сталинай агуухэ һургаалые дахан ябана, энэ һургаалые үдэр бүриингөө ажал-ябуулга эрхилхэдээ хүтэлбэри болгоно.

Дэлхэйн хоёрдохи дайн соогуур эрхэ сүлөөдэ дуратай арадуудай илалта туйлаһанай эсэстэ Европын болон Азиин хэдэ хэдэн оронууд дарлалта, мүлжэлгын гуримые усадхаад, хүгжэлтынгөө шэнэ, социалистическэ замда ороо. Агуухэ хитад арад, арадай демократиин бусад оронуудай ажалшад социализм амжалтатайгаар байгуулна.

Советскэ гүрэн Хитадай Арадай Республикатай, арадай демократиин бухы оронуудтай хамта ябажа, эб найрамдалай ба арадуудай хани барисаанай политика, ниитын-политическэ ондо ондоо системэнүүдтэй гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршохо политика бэелүүлнэ.

Эб найрамдал сахиха, уласхоорондын түгшүүрилтэ байдал һулаpуулха гэһэн Советскэ гүрэнэй, социалистическэ бухы лагериин эб найрамдалда дуратай гадаадын политика бухы арадуудай үндэһэн шухала интерестэй тааралдана.

Маркс—Энгельс—Ленин—Сталинай хамагые илагша туг доро, Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр ябажа, советскэ арад коммунизм байгуулхадаа шэнэ амжалтанууд тээшэ этигэл найдамтайгаар дабшана.

Б. БАЯНОВ.

Индиин Премьер-Министр господин Джавахарлал НЕРУДЭ

Советскэ Союзай гаргаһан үүсхэлые болон Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида шэнэ гэшүүдые абаха асуудалаар Советскэ түлөөлэгшын хэһэн ажал-ябуулгые үндэрөөр сэгнэжэ, халуунаар амаршалһан бэшэг эльгээһэнэйтнай түлөө, господин Премьер-Министр, Танда үнэн зүрхэнһөө баясхалан хүргэнэб.

Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида 16 гүрэнүүдые абаһан ябадал уласхоорондын харилсан ажаллалгые үргэдхэхэ талаар хэгдэһэн шухала алхам болоно, тэрэ хадаа уласхоорондын түгшүүрилые һулаpуулха, «Женевэдэ бии болоһон ёһо заншалые» саашадань байлгаха ба бэхижүүлхэ талаар бухы оронуудай арад зоной гаргажа байгаа хүсэл оролдолгые харуулна, мүн тэрэшэлэн ООН-эй нэрэ хүндые дээшэлүүлнэ. Бэе бэеэ ойлголсожо, тэсэмгэйгээр хэлсээ хэбэл, уласхоорондын арсалдаатай асуудалнууд шиидхэгдэжэ болохо байна, шиидхэгдэхэшье ёһотой гэжэ эдэ бүгэдэ баһа дахяад гэршэлэн харуулна.

Энэ асуудалые шиидхэхэ талаар, бухы гүрэнүүдтэ Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин адли тэгшээр хандаха принципые хамгаалха талаар бусад оронуудтай хамта Индишье эдэбхитэй үүргэ дүүргэһэн байна гэжэ тон ехэ һайшаалтайгаар тэмдэглэхыемни зүбшөөгыт. Энэ принципэй шухала удхашанартай байһаниинь манай Делидэ хэһэн хамтын мэдүүлгэ соо онсо тэмдэглэгдэһэн байна.

Хитадай Арадай Республика Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида эзэлхэ ёһотой хуулита һуурияа һаяар олохо, мүн тэрэшэлэн тус организацида мүнөө үедэ абтангүйгөөр үлэһэн бухы оронууд абтаха зэргэтэй гэһэн танай этигэлые манай правительство ба советскэ арад бүримүһэн зүбшөөнэ.

Н. БУЛГАНИН.

Цейлоной Премьер-Министр Сэр Джон КОТАЛАВАЛАДА

Советскэ Союзай гаргаһан үүсхэлэй үндэһөөр Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида 16 гүрэнүүд абтаһан байна, энээнтэй дашарамдуулан халуун амаршалга хүргэһэнэйтнай түлөө, господин Премьер-Министр, Танда баярые хүргэнэб. Цейлон ба Бандунгска конференцидэ хабаадалсаһан бусад олон гүрэнүүд Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида абтаба гэжэ советскэ правительство ба арад зон баяртайгаар тэмдэглэбэ.

Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин гэшүүн болгогдожо Цейлоной абтаһанаар дашарамдуулан, господин Премьер-Министр, Та Советскэ Правительствын зүгһөө болон өөрымни нэрэһээ үнэн сэдьхэлэй амаршалга хүлеэн абыт.

Н. БУЛГАНИН.

Ленметростройдо Ленинэй орден барюулга

Таврическа ордон соо баярай суглаан болобо

ЛЕНИНГРАД, декабриин 17. (ТАСС). Мүнөөдэр Ленинградска метростройдо Ленинэй орден барюулгада зорюулагдаһан баярай суглаан эндэ Таврическа ордон соо болобо. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ К. Е. Ворошиловай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо Д. С. Коротченкын президиумдэ ерэжэ һуухада суглаpагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаба.

Ленинградска городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. И. Смирнов баярай суглаа нээгээ. Суглаанай хүндэтэ президиумдэ КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүд тон ехэ дэбжэлтэтэйгээр һунгагдана.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов Ленинградска метро баригшадта Ленинэй орден барюулба.

Удаань үгэ хэлэһэн Ленметростройн начальник К. А. Кузнецов Ленинградска метрополитендэ В. И. Ленинэй нэрэ олгожо ба үндэр ехэ шагнал барюулжа, тон ехээр хүндэлһэнэйнь түлөө Ленинградска метрополитен баригшадай, Ленинградай бухы ажалшадай нэрэһээ парти, правительствода халуун баясхалан хүргэбэ.

Суглаан дээрэ тэрэшэлэн Ленметростройн эрхим проходчигуудай нэгэн А. В. Тарасов, КПСС-эй Ленинградска обкомой секретарь Ф. Р. Козлов үгэ хэлээ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов эндэ суглаpагшадаар халуунаар угтагдан, баярай суглаан дээрэ ехэ үгэ хэлэбэ.

Нүхэр К. Е. ВОРОШИЛОВАЙ хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ нүхэд!

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй даалгабаряар Ленинградска метростройдо Ленинэй орден эндэ барюулха, Ленинградска метрополитенэй барилгашадта орденууд болон медальнуудые, мүн тэрэшэлэн энэ ехэ хэрэгтэ өөһэдынгөө бага бэшэ ажал, хүсэ шадалые үгэһэн партийна, советскэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдтэ,—нүхэд Козлов, Замчевский, Смирнов болон бусад хэдэн нүхэдтэ орденуудые барюулха ехэ баяртай байгааб.

Хүндэтэ нүхэд, абаха ёһоороо абаһан ехэ шагналайтнай түлөө таанад бүгэдые бухы зүрхэнһөө халуунаар амаршалнаб. **(Үни удаан нэрьемэ альга ташалга).**

Ленинградска метростройн хүдэлмэрилэгшэд ажалай гайхамшагта илалта туйлаба, манай орон дотор газар доорохи хоёрдохи харгые тэдэнэр богонихон болзор соо бариба. Энэнь олон миллион советскэ хүнүүдые хангаха байна. Энээнһээ хойшо гоё һайхан Московско метрополитентэй хамта мүн Ленинэй городой метрополитен амжалтатайгаар хүдэлмэрилжэ эхилбэ.

Ленинградай метрогой түрүүшын ээлжээе барилга дээрэ хэгдэһэн шэн габьяата ажалые Коммунистическэ парти, Советскэ правительство үндэрөөр сэгнээ. Ленинградай ажалшадай хүсэлөөр Ленинградска метрополитендэ манай вождь ба багша Владимир Ильич Ленинэй агуухэ нэрэ олгогдобо.

Шэнэ метрогой ашаглалгада үгтэһэн ябадалые Ленинградай ажалшад бухы советскэ арадтаяа хамта Эхэ оронойнгоо түлөө омогорхохо ёһоороо омогорхон угтаба. Энэнь тэдэнэй зохёон байгуулхы амгалан ажалай дүнгүүдые бодотоор харуулна.

Ленинградайхидай мүнөөнэй гуримаар баригдаһан тааруу зохид городской транспорттай болоһондонь бидэнэр бултадаа үнэн зүрхэнһөө баярланабди. Манай метро баригшадай амжалтатай хүдэлмэриие парти, правительствын үндэрөөр сэгнэһэндэнь би, Ленинградһаа СССР-эй Верховно Соведэй депутат байһан туладаа, бухы ленинградайхидтай суггаа омогорхоноб. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Советскэ арад өөрынгөө Ленинградта, өөрынгөө герой-городто, тэрэнэй патриотическа революционно ба ажалай заншал болон элитэ ехэ габьяада дуратай. Эндэ табин жэлэй саада тээ петербургска хүдэлмэришэд Росси дотор арадай түрүүшын революциин унтаршагүй түүдэг носоогоо, агуухэ Ленинэй байгуулһан Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро хаанта засагта эсэргүү баатарлиг тэмсэлдэ бодоо һэн. 1917 оной түүхэтэ үдэрнүүдтэ Ленинград Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин центрынь болоһон юм. Тэрэ хадаа гражданска дайнай жэлнүүдтэ пролетарска бата бэхи хэрэм болоһон байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ Ленинградай ажалшадай харуулһан үнэхөөрөө эрэлхэг, агуухэ баатаршалга, пролетарска журам ба булад хатуу зориг тухай советскэ хүнүүд хэтэ мүнхэ зүрхэндөө һанажа ябаха. Ленинград мүн манай социалистическэ Эхэ ороной наукын, культурын ба техническэ дэбжэлтын шухалын шухала центрнүүдэй нэгэн байһан туладаа советскэ арадта үнэтэй.

Коммунистическэ парти, Советскэ правительство Ленинградта, энэ городой ажалшадай хэрэгсэлдэ хододоо ехэ анхарал оролдолготойгоор хандадаг байгаа. Метрополитен барилга хадаа энэ анхарал оролдолгын шэнэ элитэ гэршэ болоно.

Метрополитен барихадань манай ороной олон предприятинууд ленинградайхидта туһалаа. Манай столицын метро баригшадай дүршэлтэй кадрнууд Ленинградска метро баригшадта ехэ туһаламжа үзүүлээ. Москвагай, Киевэй, Харьковай, Свердловскын, Новосибирскын ба бусад городуудай ажалшад Ленметростройн хүндэтэ захилнуудые дүүргээ. Метрополитен барилгада Ленинградай олон предприятинууд, тэрэ тоодо Кировскэ завод, С. М. Кировэй нэрэмжэтэ «Электросила» гэжэ завод, «Пролетарий», «Электроаппарат», «Лентрублит», «Красный металлист» заводууд эдэбхитэйгээр, ехэ хүсэл эрмэлзэлгэтэйгээр хабаадалсаа. Эдэ бүгэдэ хадаа газар доорохи шэнэ харгы баригшадые эрхим зэргын техникээр зэбсэглэхэ арга олгоо.

Ленинградта метро бариха гээшэ тиимэшье бэлэн бэшэ байгаа гэжэ бидэнэр мэдэнэбди. Тиихэһээ байтагай намагтай газарта һууриһаһан энэ городто иимэ барилга хэжэ болохогүй гэжэ түрүүшээр тоологдодог байба. Үнэхөөрөөшье, эндэхи байгаалиин эрхэ байдал хүдэлмэридэ ехэ бэрхэшээл ушаруулдаг байгаа. Гэбэшье, Ленметростройн бэрхэ һайн коллектив хамаг бэрхэшээл амжалтатайгаар дабажа гараа.

Ленинградай метро баригшад советскэ арадта заншал болоһон новаторствые ехэ шадабаритайгаар харуулаа. Тоннель малталгын талаар советскэ техникые хүгжөөхын тула эндэ ехэ юумэ хэгдээ. Тэдэнэр Москвагай мэргэжэлтэдтэй хамтадаа шэнэ арга методүүдые хэрэглэн, тоннель малталгые хоёр хахад—гурба дахин түргэдхөө, эгээн ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые бүрин механизацилаа. Барилгашадай үнэхөөрөө новаторска ажалай ашаар Ленинградска метрогой түрүүшын ээлжээн болзорһоо урид ашаглалгада үгтэһэн ба гүрэнэй нилээд ехэ зөөри арьбалагдаһан байна. **(Альга ташалга).**

Шэнэ метрополитен хадаа хүдэлмэришэд, технигүүд, инженернүүд, конструкторнууд, архитекторнүүд болон эрдэмтэдэй зоригжолто бэдэрэлгые, шэн габьяата хамтын ажалые элитээр харуулба. Тэрэ болбол манай орон дотор наукын, техникын ба ажалай фронтын нэгэдэлые, тэрэнэй улам бэхижэжэ байһые харуулба. **(Альга ташалга).**

Ленинградска метро хараха зуураа, техническэ ба архитектурна талаараа ямар гайхалтай һайн барилгатай ленинградайхидай болоһыень ойлгохоор. Московско метрополитенэй станцинууд шэнги Ленинградска метрогой станци бүхэн өөрын архитектурна шэнжэ түхэлтэй, өөрын шанартай байна, өөрынгөө ураһайханай ба техническэ онсо илгаагаар һониржуулна. Бухы дээрээ, мүн архитекторнууд болон барилгашадай ехэ шадабари харагдана. Энэ метро манай гоё һайхан городой архитектурна, ураһайханай баялигта, манай социалистическэ культурада тон ехэ нэмэри гэжэ хэлэбэл үлүү болохогүй байна. **(Үни удаан альга ташалга).**

Мүнөө Ленинградска метрогой баригдаад, тэрэнэй станцинуудай үүдэнэй ажалшадта үргэнөөр нээгдээд байхада метрополитен ашаглаха хүдэлмэрилэгшэдэй урда ехэ зорилго табигдана. Түбхын түрүүн тэдэнэр эмхитэй һайнаар хүдэлмэрилхэ, пассажирнуудые жэшээтэ һайнаар хангаха ябадал туйлаха ёһотой. Метрогой хүдэлмэрилэгшэ бүхэн тэрээндэ найдаһан арадай баялигые нюдэнэйнгөө сэсэгы мэтээр гамнаха, ажалай журам наринаар сахиха уялгатай.

Тон олон ажалшадые метрогой хүдэлмэрилэгшэдэй хангаха уялгатай хадань, энэ эрилтэнүүд илангаяа шухала байна. Энээн тухай Московско метрогой жэшээ элитээр харуулна. Столицын метро үдэр бүри хоёр хахад миллионһоо дээшэ пассажирнуудые шэрэнэ. Тиихэдэ хорин жэлэй хугасаа соо таһалгаряагүй һайнаар хүдэлмэрилхэ зуураа, Московско метро арбан миллиард хүниие гэхэ гү, али бүмбэрсэг дэлхэйн бухы зонһоо, тухайлхада, дүрбэ дахин олон хүниие шэрээ. **(Зал соо шэмээ гарана, альга ташалга).**

Нүхэдүүд! Бүгэдэниитын мэдэрһэнэй ёһоор, советскэ метрополитен дэлхэй дээрэ эгээн һайн ба пассажирнуудта тон таатай зохид гэжэ үшөө мүнөөнһөө хэлэжэ шадаха байнабди. Манай метрополитен ажалшадые һайнаар хангаха зуураа, олзо доход ехээр үгэнэ гэжэ Московско метрогой хүдэлмэри элитээр харуулна. Московско метрогой түрүүшын хоёр ээлжээе барилгада гаргашалагдаһан гаргаша бүхыдөө, тиихэдэ гурбадахи ээлжээе барилгада гаргашалагдаһан гаргашын хахадынь харюулагдаа гэжэ хэлэх[...] ойлгосотой болоно.

Манай советскэ метро тэрээг[...] ябаһан хүнүүдтэ ехэ һайн ну[...] үзүүлнэ гэжэ тэрэшэлэн тэмдэгл[...] хүсэлтэй байнаб. Үнэхөөрөө[...] метрогой станцинуудай гоё һай[...] архитектура, тэдэнэй гайхалтай[...] бэр һайханиинь, хангалгын хүдэл[...]рилэгшэдэй наринаар ажаллаха[...] богонсоор хэлэхэдэ, метро догоо[...] бухы байдал бэеэ заһахые, өөры[...] һайнаар, ямар нэгэн һайн клуб[...] али Культурын байшан соо оро[...] шэнгеэр абажа ябахые хүнүү[...] баадхана. Метро баригшадай а[...]лые тэрээндэ ороһон пассажирн[...] ехээр хүндэлнэ, Эхэ оронойнгоо[...]лөө омогорхон баярлана. Тии[...] энэ хадаа культурна бэшээр ябa[...] ниитын зөөридэ буруугаар ханд[...] зарим үзэгдэлнүүдтэ эрид шу[...] эсэргүүсэхэ ехэ хүсэн мүн гэжэ М[...]ковско метрогой дүй дүршэл хару[...]лаа.

Нүхэлүүд, ленинградайхид, та[...] ажабайдалда хэды ехэ ц[...] юумые метрогой асарһыень та[...] ойлгоо ёһотойт гэжэ хэлээ һаа, [...] дүүрхэгүйб гэжэ һананаб. Метро[...]литен нээлгые ленинградайхи[...] тон ехэ баяртайгаар угтаһани[...] энээн тухай гэршэлнэ ха юм.

Нүхэдүүд! Метрогой түрүү[...] ээлжээнэй барилгада партийна о[...]низацинингаа хүтэлбэреэр ленин[...]дайхидай туйлаһан амжалтан[...] һанаагаа амаржаха ябадала ху[...]хэ ёһогүй. Ленинградта метрогой [...]рилга үргэлжэлхэ байна. Тиимэ[...] бии болоһон дүй дүршэлөө хэрэгл[...] үйлэдбэриин бүри ехэ үрэ дүн т[...]лаха, хүдэлмэриин шанарта ба гү[...]нэй зөөри болон материал арьбал[...]гада онсо анхаралаа хандуулха [...]хала.

Манай ороной индустриальна [...] культурна томо центрнүүдэй [...] болохо Ленинградай ажалшадай [...]да мүн бусадшье түрүүшын ээл[...]нэй шухала зорилгонуудай бии б[...] һаниинь лабтай. Энэ хадаа түб[...] түрүүн КПСС-эй ЦК-гэй июль[...] Пленумэй шиидхэбэринүүдээр [...] дорхойлогдоһон, таанар бүгэд[...] мэдээжэ зорилгонууд мүн.

Манай предприятинууд да[...] үшөөл олон дутуу дунданууда[...] байһыень мартажа болохогүй. [...]лай бүтээсые дээшэлүүлхэ баг[...] резервнүүд үшөөл дутамагаар [...]лэгдэнэ. Промышленность, т[...]спорт болон барилга дээрэ ме[...]зациин, автоматизациин хэм[...] бага. Тэрэ тоодо Ленинградай п[...]приятинуудай гаргадаг зарим м[...]нанууд, аппарадууд ба приборну[...] техническэ характеристикынгэ[...]лаар, заримдаа шанарайнгаа та[...] түрүү техникын эрхимүүдһэ[...]дэлтэй байдагынь гэмшэлтэй.

Зорилго юуб гэхэдэ, КПСС[...] ЦК-гэй июльскэ Пленумэй шии[...]бэринүүдэй үндэһөөр эдэ дута[...]нуудые түргэнөөр усадхаха ёһ[...] Үйлэдбэридэ болон барилгада [...]кын ба техникын мүнөөнэй ту[...]тануудые зоримгойгоор нэбтэрүү[...] хэрэглэгдээгүй резервнүүдые [...]лэхэ эрилтэ промышленностиин [...]дэлмэрилэгшэдэй, манай эрдэмт[...] урда, тэрэ тоодо илангаяа лени[...]дайхидай урда табигдана.

Нүхэдүүд! Манай Коммунисти[...]скэ парти өөрынгөө XX съезд[...] тожо ябана. Ленинградай ба об[...]тиин ажалшад Коммунисти[...] парти болон Советскэ правите[...] воя тойрон нягтаар жагсаһан [...] советскэ арадтаяа хамта сы[...] нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахань, со[...]листическэ мүрысөө шэнэ хүс[...]гөөр дэлгэрүүлхэнь, техническэ [...] жэлтэ хүгжөөлгэдөө, ажалай бү[...]сые дээшэлүүлгэдээ, гаргадаг [...] дукциингаа үнэ химдаруулхата[...] хамта шанарыень һайжаруулх[...] ехэ үрэ дүн туйлахань лабтай.

Хүндэтэ нүхэд, абаһан шагна[...]тнай дашарамдуулан Таниие [...] зүрхэнһөө үшөө дахин амарша[...]мни, таанарта, танаар дамжуу[...] Ленинградска метростройн бухы [...]дэлмэрилэгшэдтэ, Ленинэй ба[...]лиг городой бухы ажалшадта [...] ехэ социалистическэ Эхэ ороно[...] аша туһада ажалай саашанхи [...]жалта хүсэхыемни зүбшөөгыт.

Манай алдарта Коммунисти[...] парти мандаха болтогой! (Нэ[...] **альга ташалга).**

Манай агуухэ советскэ Эхэ [...] мандаха болтогой! **(Нэрьемэ [...] ташалга).**

Бухы дэлхэй дээрэ эб найра[...] мандаха болтогой! **(Үни удаан [...]ци болоно. Бултадаа хүл дээр[...]доно. «Ура!», «Коммунисти[...] Партиин Центральна Коми[...] Президиумдэ, СССР-эй Вер[...] Соведэй Президиумдэ, тэрэнэй [...]рүүлэгшэ Климент Ефремович [...]шиловта—Ура!» гэһэн абяан [...]тоно).**

* * *

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Ле[...]градска метрополитенэй түрү[...] ээлжээнэй барилгада хабаада[...] онсо шалгарагшадта ССР Со[...] орденууд болон медальнууд т[...]лэн мүнөөдэр Таврическа ордо[...] барюулагдаа.

(ТАС[С])

йтралитет ба бэе бэедээ добтололсохогүй тухай СССР-эй ба Афганистанай хоорондо 1931 оной июниин 24-дэ талагдаһан Договорой хүсэндөө байха болзорые һунааха тухай

ПРОТОКОЛ

ветскэ Социалистическэ Респуб-
нуудай Союзай Верховно Сове-
Президиум, Афганистанай Үндэр
лтэ Король,

ветскэ Союзай болон Афганис-
арадуудай хоорондохи хани,
ёhоной мүнөө байгаа харил-
удые саашадань хүгжөөхэ ба
жүүлхэ хэрэгтэ туһалхые хүсэ-

эдэмэл Нацануудай Организа-
Уставай уг зорилгонууд ба ёhо
уудтай зохилдуулан, харилсан
алга тогтоохые, эб найрамдал
үүлхые ба гүрэнүүдэй бэе
этигэлсэдэг болохые эрмэл-

ралитет ба бэе бэедээ добто-
огүй тухай 1931 оной июниин
ССР Союзай ба Афганистанай
ндо Кабулда баталагдаһан
ор хоёр оронной хоюуланайнь
ухала аша туһатай таарaлдана,
дурсагдаһан зорилгонуудые
татайгаар шиндхэлгэдэ туһал-
кэ тэмдэглэхэ зуураа,

ралитет ба бэе бэедээ добто-
огүй тухай 1931 оной июниин
Договорой хүсэндөө байха
рые һунааха тухай тус Прото-
гараа табиха гэжэ шиидээд,
рилгоор:

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Соведэй Президиум—СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын Нэгэдэхи Орлогшо А. А. Громыкые,

Афганистанай Үндэр Түрэлтэ Король—Афганистанай Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр Дээдэ Зэргэтэ Мухаммед Наимые өөһэдынгөө түлөөлэгшэд болгон томилбо.

Эдэнэр зохихо ёhoop, бүрин гүримтайгаар өөһэдынгөө эрхэ түлөөлэлгэ тушаа андалдан хэлсэһэнэй һүүлээр иигэжэ зүбшөөрбэд:

Статья I

Нейтралитет ба бэе бэедээ добтололсохогүй тухай, 1931 оной июниин 24-дэ Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай ба Афганистанай Королевствын хоорондо Кабулда баталагдаһан Договорой 8-дахи статьягай, мүн 1931 оной Договорой хүсые болюулха болзор ба гурим тушаа 1936 оной мартын 29-нэй Советско-Афганска протоколой нэгэдэхи статьягай тогтоолнуудые хубилгахын тулада тус Протоколой хүсэндөө ороhон сагhаа хойшо удаадахи арбан жэл соо энэ Договор хүсэндөө үлэхэ гэжэ Договор баталжа байгаа хүндэтэ хоёр талануud хэлсэбэ.

Энэ болзорой дүүрэхэдэнь дээрэ дурсагдаһан Договор хүсэндөө байлгаяа жэлһээ жэлдэ юрэ саашадань үргэлжэлүүлхэ, тиихэ зуура, хэлсээ баталһан хүндэтэ хоёр тала бүхэн энээн тухайгаа 6 hapa урид һануулаад, Договорой хүсэндөө байха ябадалые болюулха эрхэтэй.

Статья II

Эсэслэн баталалгын грамотануудаа андалдалсаһан үдэрһөө хойшо тус Протокол эсэслэн баталагдажа, хүсэндөө ороходо байна. Эдэ грамотанууд шадаал hаа hаяар Москва городто андалдалсагдаха юм.

Энээнэй үнэмшэлгэ болгон түлөөлэгшэд тус Протоколдо гараа табяад, тамгаа дараба.

1955 оной декабриин 18-да Кабул городто хоёр экземпляраар найруулагдан бэшэгдэбэ, ород ба персидскэ хэлэнүүд дээрэ бэшээтэй хоёр текстнүүд хоюулаа адли хүсэтэй юм.

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Соведэй Президиумэй түлөөлэлгөөр А. ГРОМЫКО.

Афганистанай Үндэр түрэлтэ Королиин түлөөлэлгөөр

МУХАММЕД НАИМ.

* * *

рэхи заагдааша Протоколоор һунаагдаһан Договорой текст доро толилогдоно.

ейтралитет ба бэе бэедээ добтололсохогүй тухай ветскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Афганистанай хоорондо баталагдаһан Договор

31 оной июниин 24

етскэ Социалистическэ Рес-
кануудай Союзай Центральна
дхэхэ Комитет, Афганистанай
Түрэлтэ Король 1921 оной
иин 28-да Москвада бата-
ан Договорой үндэһэ һуу-
ээрэ хоёр оронуудай хоо-
золтой һайнаар оршон бай-
ни, хүршэ ёhоной харилсаа-
бэхижүүлхэ зорилгоор, эдэ
ануud бүгэдэнниитын эб най-
ай арюун нангин уг зорилго-
туһалха зуураа саашадаа-
дбэришэгүйгөөр хүгжэхэ бай-
ь этигэн, 1926 оной ав-
31-дэ Пагманда баталаг-
Договортол адли мүн тиимэл
й энэ Договорые баталха гэ-
идэбэ.

Статья 1.

ээ баталагша нэгэ талын ба
ахи нэгэ гү, али хэдэн гүрэ-
хоорондо дайн сэрэг гү, али
ябуулганууд болоо hаа, хэл-
талагша нүгөөдэ талань энэ
тушаа нейтралитет сахиха
абана.

Статья 2.

ээ баталагша тала бүхэнниинь
талада ба тэрэнэй мэдэлдэ
газар дайдада алибаа добтол-
ябадалhaa бэеэ бариха, хэл-
талһан нүгөө таладаа полити-
гү, али сэрэгэй хохидол уша-
аар, тиимэ алхамуудые
талаһаа хэхэгүй, тиимэ
ануудые алишье талаһаа гар-
гэhэн уялга абана. Мүн тэ-
н, хэлсээ баталагша тала бү-
хэлсээ баталжа байгаа нү-
аладаа эсэргүүгээр зорюулаг-
нэгэ гү, али хэдэн гүрэнүүдтэй
сэрэгэй гү ,али политическэ
тэй союзуудташье гү, али
үүдтэшье, хэлсээ баталагша
таладаа эсэргүү зорюулагда-
нансова гү, али экономическа
то гү, али блокададашье ха-
сахагүй гэhэн уялга абана.
ээ гадна, хэрбээ хэлсээ бата-
али нэгэн тала тушаа гурба-
рэнэй гү, али гурбадахи гүрэ-
дайсан харшаар хандаа
хэлсээ баталагша нүгөөдэ
иимэ хандалгые дэм-
байхаhaa гадна, харин тэрэ
ынь урдаһаа тэрээнһээнь
лан гараха харша ябуулга-

нуудайнь ба эхилэлгэнүүдэйнь урдаһаа өөрынгөө газар дээрэ эсэргүүсэлтэ үзүүлхэ уялгатай.

Статья 3.

Хэлсээ баталагша хүндэтэ талануud алинайнгаашье гүрэнэй бэеэ даанхай байдал хүндэлэлсэхэ ябадалые эшэ үндэһэ болгон, хэлсээ баталһан нүгөөдэ талынгаа дотоодын хэрэгүүдтэ зэбсэгтэ гү, али зэбсэгтэ бэшэ алибаа хамаархалсалгаһаа бэеэ бариха уялга абана, хэлсээ баталһан нүгөөдэ талада эсэргүүгээр нэгэ гү, али хэдэн гурбадахи гүрэнүүдэй талаһаа ямар-нэгэн интервенци болоо hаа, тэрээндэнь туһалалсаха гү, али хабаадалсаха ябадалhaa эрид шууд бэеэ барина. Хэлсээ баталһан талануud өөрынгөө газар дайда дээрэ бүлэглэлнүүдэй эмхидхэгдэхэ ба ябуулга хэхэ ушар гаргуулхагүй ба тэрээниие haатуулха, мүн тэрэшэлэн хэлсээ баталагша нүгөөдэ талада хоро хүргэхэ гү, али хэлсээ баталагша нүгөөдэ талын гүрэнэй байгуулалтые унагааха бэлэдхэл хэхэ гү, али тэрэчэй газар дайдын бүрин бүтэн байлгада гар хүрэхэ гү, али хэлсээ баталагша нүгөөдэ талада эсэргүү зэбсэгтэ хүсэнүүдые элсүүлхэ гү, али гулидхаха гэһэн тус тус нюурнуудай ажал-ябуулгадашье haалта хэхэ байна. Мүн энэл янзаар хоёр талануud хэлсээ баталагша нүгөөдэ таладаа эсэргүү зорюулагдаһан зэбсэгтэ хүсэнүүдые, буу, зэбсэгүүдые, сэрэгэй түхеэрэлгэнүүдые ба сэрэгэй элдэб янзын материалнуудые өөрынгөө газар дээгүүр гаргуулха шэрүүлхэгүй, тиихэ ябадал зүбшөөрхэгүй байна.

Статья 4.

Хэлсээ баталагша тала бүхэн энэ Договорой хүсэндөө үлэхэ бүхы болзорой турша соо тус Договорто зүришэмөөр нэгэ гү, али хэдэн гүрэнүүдэй үмэнэ нюуса гү, али нюуса бэшэ ямаршье уялгануудгүй гэжэ, тус Договорто зүришэмөөр договорнуудта гү, али хэлсээнүүдтэ хамжан оролсохогүй гэжэ хэлсээ баталагша тала бүхэн тус Договор дотор дээрэ найруулагдаһан ёhoop мэдүүлнэ.

Статья 5.

Мүн тэрэшэлэн, хэлсээ баталагша талануудай али нэгэнэй ба нүгөө талаһаа, хуурай газараар гү, али уһан далайгаар хиллэн һуугаа бусад хүршэ гүрэнүүдэй хоорондо тунхаглагдаһан зүйлнүүдһээ гадна ондоо ямаршье уялганууд байхагүй гэжэ хэлсээ баталжа байгаа тала бүхэн мэдүүлнэ.

Статья 6.

Тус Договор дотор тогтоогдоhон условитой уялгануудhaa гадуурхи ушарнуудта хэлсээ баталһан тала бүхэн гурбадахи гүрэнүүдтэй алибаа харилсаануудые ба холбоо барисаа тогтоохо алхамуудые хэхэ бүрин эрхэтэй байха байна.

Статья 7.

Хэлсээ баталагша талануудай хоорондо гаража магадгүй бүхы арсалдаануудай гү, али зүршэлдөөнүүдэй ямаршье шэнжэтэйгээр, хайшаншье гээд гараа hааһь, тэдэниие имагтал амгалан аргаар шиидхэхэ ёhотой гэжэ хоёр талануud мэдэрнэ. Энэ статьягай үргэлжэлэл болгогдон, Договор баталжа байгаа оронуудай хоорондо зохихо хэлсээнүүд хэгдэжэ болохо байна.

Статья 8.

Тус Договор табан жэлэй болзороор баталагдаһан ба тэрэниие эсэслэн баталһан үеһөө хойшо хүсэндөө орохо байна. Договорто гар табиһан үдэрһөө хойшо хоёр hapaһaa хойшо болгогдонгүйгөөр энэ Договор эсэслэн баталагдаха ёhотой. Эсэслэн баталалгын грамотануудые Договорой эсэслэн баталагдаһанай һүүлээр һарын болзор соо Кабул городто андалдалсаха.

Табан жэл үнгэрхэдэ тус Договор хүсэндөө байха ябадалаа жэлһээ жэлдэ юрэ саашадань үргэлжэлүүлхэ, тиихэ зуура, хэлсээ баталһан тала бүхэн энээн тухайгаа зургаан hapa урид һануулаад, Договорой хүсэндөө байха ябадал болюулха эрхэтэй. Тус статьягай хараалһанай ёhoop, Договорые болюулха тухай һануулагдаа hаа, хэлсээ баталжа байгаа талануud тус Договорые үргэлжэлүүлхэ формо тухай хэлсээнүүдые нэгэн доро хэхэ байна.

Статья 9.

Тус Договор ород ба персидскэ хэлэнүүд дээрэ бэшээтэй. Тэрэниие тайлбарилхада хоёр текстнүүд хоюулаа адли гэжэ тоологдохо.

Кабул городто 1931 оной июниин 24-дэ баталагдаа.

Н. А. Булганинай, Н. С. Хрущевой Кабулда ошоод байһан тухай

КАБУЛ, декабриин 17. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Нүхэд Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев Афганска столицын зүүн талын районой Бала-Гисар гэжэ хуушанай хэрэмдэ байдаг Кабульска сэрэгэй һургуулида хүрөө. Үнгэрһэн зүүн жэлдэ болоhон англо-афганска дайнай үедэ Афганистанай бэеэ даанхай байдалай түлөө байлдаанууд эндэ болодог байгаа.

Советскэ хүтэлбэрилэгшэдэй эндэ ерэхэдэнь сэрэгэй училищиин байшангай дэргэдэ хүндэлэлэй харуул табигдаһан байгаа. Н. А. Булганин Н. С. Хрущев хоёрой эндэ ерэн сасуу СССР-эй, Афганистанай гүрэнэй гимннүүд наадагдаа. Училищиин начальник генерал-лейтенант Мухаммед Иса айлшадые угтаа. Айлшадай училищине харахадань афганска армиин генеральна штабай начальник генерал-лейтенант Саед Салех болон афганска сэрэгэй бусад ажал-ябуулагшад ябалсаа. Генерал-лейтенант Мухаммед Иса рапорт үгэхэдөө, иигэжэ мэдүүлээ:

Та, дээдэ тушаалта маршал Булганин, Та, дээдэ тушаалта г-н Хрущев,

сэрэгэй училищида ерэһэн таанадые, таанартай суг ябалсаһан нүхэдыетнай амаршалха зуураа, таанадай эндэ ерэһэн үдэр утаа ехэ ба нлангаяа аятай үдэр маанадта болоно гэжэ тэмдэглэхые хүсэнэб.

Энэ сэрэгэй училищи афганска армида офицернүүдые бэлэдхэдэг гансахан лэ эмхи зургаан юм. Кадетскэ һургуулинуудые дүүргэһэн хүнүүд энэ училищида абтаад, гурбан жэлэй турша соо эндэ һурадаг байна. Эдэ офицернүүд армида алба хэхэ үедөө өөһэдынгөө мэргэжэлые саашадань дээшэлүүлдэг. Сэрэгэй мэргэжэлтэдэй тон дутамаг байһан дээрэһээ сэрэгэй кадрнуудые бэлэдхэхэ иимэ системэ байгуулагдаһан юм. Сэрэгэй мэргэжэлтэдэй дуталдадаг байһан ябадал мүнөө үедэ гол түлэб зайсуулагдаа. Правительственна органууд тусхай мэргэжэлдэ һураха сэрэгэй училищинуудые һаяар байгуулха хэмжээнүүдые мүнөө абажа байнхай. Иимэ һургуулинуудай байгуулагдахада, кадедүүдые бүри һайнаар бэлэдхэхэ хэмжээнүүд абтаха байна. Оронойнгоо бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэжэ наһа бараһан Эзэн дээдэ король Мухаммед Надир—шах Газиин манай эхэ оронииe сүлөөлһэн сагһаа хойшонхи үедэ тус училищиин хүгжэһэн түүхэ тухай зарим мэдээнүүдые таанарта дуулгахые хүсэнэб. Энэ училищи тэрэнэй заабаряар 1931 ондо байгуулагдаһан юм. Афганска королевскэ армиин офицернүүдые бэлэдхэдэг энэ училищиин байһан газарта манай алдарта хүтэлбэрилэгшэдэй ба манай эрэлхэг зоригто үбгэ эсэгэнэрэй эртэ урда сагһаа хойшо байдаг байра оршодог һэн. Английска посол Каванари гэгшын алуулһанда үһөө болгон энэ байшан 1879 ондо һандаргагдаад, таби гаран жэл соо һандаранхай зандаа хэбтэһэн юм. Колонизаторнуудай хүсэндэ эсэргүүсэн, манай Эхэ оронииe абархын түлөө тэмсэһэн үбгэ эсэгэнэрэй эрэлхэг шэн зоригые гэршэлжэ үгэһэн энэ байшан манай алдарта үбгэ эсэгэнэрэй оролдолго гаргаһыень хойто үетэнэй сээжэ зүрхэндөө хадуужа ябахын тулада, илангаяа энэ училищида һуража, армида алба хэхэ золтой байһан залуушуулай һэрэмжэтэй байхын ба колонизаторнуудай хүсэндэ эсэргүүсэн эхэ оронoo хамгаалхадаа эсэгэнэрэйнгээ хохидол ядаралда ороhониинь һанажа зоригжодог байхын тулада наһа бараһан Мухаммед Надир-шахын заабаряар дахин һэргээгдэһэн байна.

Н. А. Булганин харюугай үгэ абажа, иигэжэ хэлээ:

Та дээдэ тушаалта господин генерал, маанадта хандан хани халуун амаршалгын үгэ хэлэһэнэйтнай түлөө би, нүхэр Никита Сергеевич Хрущев, энэ һургуулида ерэлсэһэн бусад нүхэд танда баясхалан хүргэнэбди.

Танай училищиин тогтоhонhoo хойшонхи түүхэ тухай үгэ хэлэхэдээ та хөөрэжэ үгөөт. Энэ түүхэнь национальна бэеэ даанхай байдалайнгаа түлөө афганска арадай ба афганска армиин эрэлхэг шангаар тэмсэһые харуулна. Сэрэгэй хэрэгтэ ба сэрэгэй кадрнуудые байгуулгада танай ба танай правительствын мүнөө үедэ ехэ хүсэл оролдолго гаргадаг байһантнай бидэндэ ойлгосотой.

Өөһэдынгөө зүгһөө, советскэ арадай зүгһөө ба Советскэ Союзай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй зүгһөө Таниие ехэ баяртайгаар амаршалнабди.

Ажал-ябуулгадаа али бүхы амжалта туйлахыетнай танда хүсэнэбди.

Генерал-лейтенант Мухаммед Иса училищиин хүдэлмэриин программатай айлшадые танилсуулаа, курсантнуудай заняти хэжэ байһан классуудта тэдэниие оруулжа харуулаа.

Айлшадай хүндэлэлдэ зорюулагдан училищида завтрак хэгдээ. Афганистанай Премьер-Министр Мухаммед Дауд, Премьер-Министрын орлогшонор Али Мухаммед, Мухаммед Наим завтрак дээрэ байлсаа.

Нүхэд Н. С. Хрущев, Н. А. Булганин Кабульска университедэй медицинскэ факультедтэ үдын хойто тээ ороо. Афганистанай Гэгээрэлэй министр Абдул Меджид тэдэнтэй хамта ябалсаа. Кабульска университедэй ректор Мухаммед Асгар, медицинскэ факультедэй декан, мүн Афганистанай медицинскэ эмхи зургаануудай управлениин начальнигаар нэгэн дороор ажалладаг Керамуддин-хан факультедэй байшангай үмэнэ айлшадые угтаа. Айлшад факультедэй лабораторинууд болон кабинедүүдые хараа, афганска врачнартай хөөрэлдөө. Тэдэнэр афганска элитэ мэргэжэлтэ, офтальмолог Исмаил Алам, терапевт Факир Мухаммед Шафа гэгшэдтэй танилсаа. Факультедые хаража дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр, Кабульска университедэй медицинскэ факультедэй клиническэ больницын территори тээгүүр айлшад ябажа гараа.

Удаань, нүхэд Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев советскэ техническэ туһаламжатайгаар Кабулда бодхогдожо байһан хилээмэнэй комбинадай барилгые хараа. Энэ комбинат 20 мянган тонно ороохо хадагалха хэмжээтэй элеваторhaa, сүүдхэ соо 60 тонно талха татадаг тээрмэhээ ба сүүдхэ бүридэ 50 тонно хилээмэнэй зүйл бариха хүсэтэй хилээмэнэй заводhoo бүридэхэ юм. Комбинат барихада хэрэгтэй болохо түхеэрэлгэнүүд болон материалнууд Советскэ Союзhaa абтаха байна. Комбинадай барилга дээрэ ажаллажа байдаг советскэ мэргэжэлтэд эндэ ажалладаг афганска хүдэлмэришэд болон инженернүүдтэ техническэ ехэ туһаламжа үзүүлнэ, советскэ түрүү дүй дүршэл дамжуулан үгэнэ. Барилга дээрэ советскэ хүтэлбэрилэгшэдэй ерэхэдэ барилгын директор Абдул Баки-хан Керими, барилгын начальник советскэ мэргэжэлтэ Исаченко ба главна инженер Лукьянов тэдэниие угтаһан ба барилгын ябаса тухай хөөрэжэ үгэһэн байна.

Нүхэд Н. А. Булганин Н. С. Хрущев хоёрой Афганистанда ерээд байһантай дашарамдуулан Советскэ Союзhaa Афганистанда байдаг онсо ба бүрин эрхэтэ посол М. В. Дегтярь үдэшэлэн обед хээ.

Афганска талаһаа Премьер-Министр Мухаммед Дауд, премьер-министрын орлогшо ба гадаадын хэрэгүүдэй министр Мухаммед Наим, королиин дэргэдэхи министр Ахмед Али, премьер-министрын орлогшо Али Мухаммед, финансын министр Абдул Малек, Гэгээрэлэй министр Абдул Меджид, Үнэтэ малтамалнуудай хэрэгүүдые эрхилхэ министр Мухаммед Юсуф, ниитын хүдэлмэриин министр Абдул Хаким, Хэлхээ холбооной министр Мухаммед Мюрид, Газартаряалангай министр Мир Мухаммед Юсуф, Элүүрые хамгаалгын министрын уялгые дүүргэгшэ Абдул Захир, үндэһэ яһатанай департаментын начальник Сеид Шамсуддин Маджрух, хэблэлэй департаментын начальник Мухаммед Хашим Мейвандвал, Афганистанhaa СССР-тэ байдаг онсо ба бүрин эрхэтэ посол Гулям Яхья Тарзи, Арадай соведэй түрүүлэгшэ Мухаммед Ноуруз, сенадай түрүүлэгшэ Фазль Ахмед Муджаддади; советскэ талаһаа Гадаадын хэрэгүүдэй министрын нэгэдэхи орлогшо А. А. Громыко, СССР-эй Гадаадын худалдаа наймаанай министрын орлогшо П. Н. Кумыкин, армиин генерал И. А. Серов, СССР-hээ Афганистанда байдаг посольствын советнигүүд И. С. Спицкий, М. Д. Лизин обед дээрэ байлсаа.

Оройнгоо болоhон хойно, Кабулай городской управай түрүүлэгшэ советскэ айлшадай хүндэлэлдэ зорюулан офицерскэ клуб соо ехэ уулзалга эмхидхээ,

Кабулай городской управай Түрүүлэгшын эмхидхэһэн уулзалга дээрэ афганска правительствын гэшүүд Премьер-Министр Мухаммед Дауд түрүүтэйгээр, дипломатическа корпусой гэшүүд, Кабулай олониитын түлөөлэгшэд байлсаа. Уулзалгын үедэ Н. А. Булганин үгэ хэлээ.

Н. А. БУЛГАНИНАЙ хэлэһэн үгэ

Та эзэн дээдэ, господин Премьер-Министр! Та дээдэ тушаалта господин, Кабул городой мэр! Господинууд!

Хани халуунаар ба хүндэтэйгөөр бидэниие угтаһанайтнай түлөө бидэнэр ехээр баясанабди.

Советскэ Союзай ба Афганистанай хоорондо үни холоhoo хойшо бата бэхи хани барисаан тогтоогдонхой юм. Дотоодынгоо ба гадаадынгаа дайсадта эсэргүүсэн советскэ гүрэнэй хатуу шанга тэмсэл хэжэ байха үеһөө эхилэн энэ хани барисаанда үндэһэ һуури табигдаһан байгаа. Мүн тэрэ үедэ колонизаторнуудай урдаһаа Афганистан эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ, бэеэ даанхай байдалаа дайлан абажа, өөрын эрхэтэ гүрэн болоhон юм.

Удаадахи, бүхы жэлнүүдэй туршада манай оронуудай хоорондохи хани харилсаан манай агууехэ багша ба Зүүн зүгэй арадуудай һайн хани нүхэр Владимир Ильич Ленинэй соносхоhон ёhо гуримда, территориальна бүрин бүтэн байлгаяа хүндэлэлсэхэ, бэе бэеынгээ дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй гэһэн ёhо гуримуудта хододоо үндэһэлдэг байгаа. Политическэ ондо ондоо системэтэй гүрэнүүдэй эбтэйгээр ажабайха эдэ гайхамшагта ёhо гуримууд Афганистантай саашадаа харилсаагаа хүгжөөлгэдэмнай үндэһэ һуури боложо үгэһэн зангаараа үлэхэ байна.

Маанадай айлшалжа ерэлгэ манай арадуудай хоорондохи хани барисаа бэхижүүлгэдэ ба саашадань хүгжөөлгэдэ туһалха, экономическа, культурна болон бусад холбоо барисаагаа үргэдхэлгэдэмнай туһалха гэжэ бидэнэр тоолонобди.

Танай орондо колонизаторнууд эзэрхэжэ байхадаа афганска арадта ехэ хохидол ушаруулаа, тэрэнэй экономическа хүгжэлтые haатуулаа гэжэ советскэ арад һайнаар мэдэнэ. Өөрынгөө гүрэнэй национальна бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлхын тулада афганска арадай хүсэлэл оролдолго гаргажа байһанда советскэ арад ехэ талархалтайгаар хандана.

Советскэ Союзай арадуудай ба Афганистанай арадуудай хоорондохи хани барисаанай улам ургажа ба бэхижэжэ байһанай тэмдэг болгон Кабул городто зорюулан 15 автобус, 109 һууритай госпитальдо хэрэгтэй болохо түхеэрэлгэнүүдые Афганистанай правительстводо бэлэг болгон үгэхөөр Советскэ правительствын болон советскэ арадай зүгһөө бидэнэр түлөөлэгдэһэн байнабди. Энэ бэлэгымнай хүлеэн абахыетнай Афганистанай правительствые болон Кабулай городской засагаархидые гуйнабди.

Амжалта туйлахыетнай ба һалбаран хүгжэхыетнай таанарта, столицын бүхы гражданинуудта болон Афганистанай арадта үнэн зүрхэнһөө хүсэнэбди.

Хани халуунаар ба хүндэтэйгөөр угтаһанайтнай түлөө таанарта үшөө дахин баясхалан хүргэнэбди. Манай оронуудай хоорондохи хани барисаан, харилсан ажаллалга бэхижэжэ, һалбаран бадаржа байг лэ! **(Нэрьемэ альга ташалга болоно).**

* * *

Городской управай түрүүлэгшэ доктор Мухаммед Юсеф-хан Сухейл Кабул городто үгэһэн бэлэгэйнь түлөө Н. А. Булганинда, Н. С. Хрущевто үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргөөд, Афганистан хадаа Советскэ Союзтай хани харилсаагаа бэхижүүлхые хододоо эрмэлзэдэг, эб найрамдалда дуратай гүрэн юм гэжэ онсо тэмдэглээ.

* * *

КАБУЛ, декабриин 18. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Мүнөөдэр үдын урда тээ нүхэд Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев Кабулай Гази гэжэ спортивна стадион дээрэ болоhон заншалта ехэ наадаанда байлсаба. Эмээл морёор болодог энэ наадан айлшадай хүндэлэлдэ эмхидхэгдэһэн байгаа.

Наратайшье hаа, газаа хүйтэн байба. Кабулай болон ойро дүтын нютагуудhaa ерэһэн хэдэн мянгаад хүн зон стадион дээрэ сугларба. Тэдэнэр советскэ айлшадые альга ташан амаршална, СССР Афганистан хоёрой хоорондохи хани барисаанай хүндэлэлдэ юрөөл үгэнүүдые хашхаралдана. Советскэ, афганска тугуудаар ба элдэб ковернуудаар шэмэглэгдэһэн ложодо советскэ айлшадтай хамта Премьер-Министр Мухаммед Дауд, тэрэнэй орлогшонор болон афганска кабинедэй гэшүүд байлсаба.

Премьер-Министр Мухаммед Дауд сугларһан зониие советскэ айлшадтай танилсуулаад, Н. С. Хрущевто үгэ үгэбэ. Н. С. Хрущев тэндэ байһан хүн зондо хандажа, тобшо үгэ хэлэбэ.

Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ ханинар!

Эбтэй һайн хүршэмнай болохо Афганистанай столица—Кабул городто ерээд, айлшалжа байһаар нэгэ хэды хоноборди.

Афганистанай Үндэр Түрэлтэ Премьер-Министр Мухаммед Дауд гэгшын уряалаар бидэнэр эндэ ерэһэн байгаабди. Эндэхи хүтэлбэрилхы ажал-ябуулагшад, мүн тэрэшэлэн Афганистанай арад зон маниие хани халуунаар угтаба.

Танай орон дотор ерэхэдэмнай бидэндэ хандуулагдаһан энэ халуун анхарал манай оронной арад зондо, Советскэ Социалистическэ Республиканууд Союзда Афганистанай арадуудай инаг дуралтайгаар, хүндэтэйгөөр хандажа байһыень харуулна.

Үни холоhoo хойшо манай оронууд хоорондоо хани барисаатай болоhон юм. Энэ хани барисаанда агууехэ Ленин эхи табиһан байна. Афганистанай эгээн түрүүшын посолтой тэрэ уулзажа, хөөрэлдэһэн юм.

Тэрэ сагһаа хойшо Советскэ Союз Афганистан хоёрой хоорондохи хани

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

Афганистанай король уулзалга хэбэ

УЛ, декабриин 18. **(ТАСС-эй корр.).** Афганистанай Үндэр Король Мухаммед Захир-
гшэ СССР-эй Министрнүүдэй
Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинтай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Гэшүүн Н. С. Хрущевтой мүнөөдэр уулзаһан байна.

Уулзалгын үедэ СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрын нэгэдэхи орлогшо А. А. Громыко байлсаба.

Афганска талаһаа Афганистанай Премьер-Министр Мухаммед Дауд, Премьер-Министрын орлогшонор Али Мухаммед, Мухаммед Наим болон королиин дэргэдэхи министр Ахмед Али гэгшэд байлсаба.

Афганистанай Премьер-Министр Мухаммед Дауд шэтэй Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев хөөрэлдөө хэбэ

УЛ, декабриин 18. **(ТАСС-эй корр.).** СССР-эй Министрнүү-
ведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Бул-
СССР-эй Верховно Соведэй
иумэй Гэшүүн Н. С. Хрущев
р Афганистанай Премьер-Министр Мухаммед Дауд гэгшэтэй уулзажа, хөөрэлдөө хэбэ.

Хөөрэлдөөнэй үедэ А. А. Громыко, П. Н. Кумыкин, И. А. Серов болон СССР-hээ Афганистанда байдаг посол М. В. Дегтярь гэгшэд байлсаба.

Афганска талаһаа Премьерэй орлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй министр Мухаммед Наим, Премьер-Министрын орлогшо Али Мухаммед, Афганистанhaa СССР-тэ байдаг посол Гулям Яхья Тарзи гэгшэд байлсаба.

Н. А. Булганинай, Н. С. Хрущевой Кабулда ошоод байһан тухай

(Түгэсхэл)

барисаан саг үргэлжэ ургажа ба бэхижэжэ байгаа. Гүрэнэй ба политическэ байгуулалтымнай ондо ондоошье һаа, энэ хани барисаан хоёр гүрэнэй хүршэ ёһоор, эбтэйгээр харилсан ажаллаха талаар бодото жэшээ болоһон юм. **(Альга ташалга).** Манай хоорондо зүрилдөөн гү, али арсалдаан хэзээдэшье байгаагүй, саашадаашье байхагүй бэзэ гэжэ бидэнэр гүнзэгыгөөр этигэнэбди.

Хани барисаата Афганистанда манай ерэһэн ушар, бэе бэеэ ойлгоолсогын оршон байдалда үнгэргэгдэжэ байгаа хэлсээнүүд манай хүршэ ёноной харилсаануудые саашадань бэхижүүлхэ ябадалда туһа нэмэри болохо байна.

Афганистанай бэеэ даанхай политика ябуулжа байхада бидэнэр баясанабди гэжэ сэхэ хэлэхэ байнабди. **(Альга ташалга).** Өөрынгөө ороной аша туһые харалсадаг Афганистанай правительство элдэб сэрэгэй нэгэдэлнүүдые байгуулха ябадалые бурууашаадаг, алишье тала руу оролсохогүй гэһэн политикые нягтаар баримталдаг байна. Иимэ политика гээшэ Афганистанай бэеэ даанхай ба аюулгүй байдалые хангажа шадаха юм. **(Альга ташалга).**

Советскэ Союз Афганистан хоёрой хани барисаа, хэрэг ажалай талаар тэдэнэй хоорондо хэгдэдэг харилсаан ажаллалга улам хүгжэжэ байхые хүсэжэ байг лэ! **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Арадуудай эб найрамдал ба аюулгүй байдал мандаха болтогой. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

* * *

Спортивна наадаанай болохын урда тээ стадионой талмай дээрэ 50—50 хүнһөө бүридэһэн хоёр бүлэг хатар наадашад гараба. Тэдэнэр «Атан» гэжэ урданай сэрэгэй хатар наада харуулба.

Байлсагшадай нэрьемэ альга ташалга доро хатар наадашад стадионой талмай дээрэһээ гаража ошоно. Тэрэнэйнь һүүлээһээ «Бозкаши» гэжэ морёор бологог наадаанда хабаадагшад гаража ерэнэ. Афганистанай хойто зүгэй районууд болохо Мазари-Шериф ба Каттаганһаа ерэһэн хоёр команда хоорондоо мурысэбэ. Энэ наадаанинь ямар удхатайб гэхэдэ, морёор гүйлгэжэ ябаһан хоёр команда гол трибунын урда тээ хэбтэһэн тугалай мяхые буляалдаха болоно; үрдижэ абаһан командань тэрэ олзоёо тэгээд, стадионые тойруулан гүйлгэжэ, хүушан һуурядань табиха зэргэтэй юм. Афганска арадай тон ехээр һонирходог энэ наадаанда Каттаганска команда илажа бараба. Өөрынгөө командын илалта туйлаха ябадалые хангаһан Абдул Халик гэгшые тэндэ байлсагшад альга ташан амаршалба. Нүхэр Н. А. Булганин тэрэнэйдэ шан барюулжа, илалта туйлаһанаарнь амаршалба..

Энэ мурысөөнэй һүүлээр советскэ айлшад өөһэдынгөө байрада бусаба.

Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев Кабулда уулзалга хэбэ

КАБУЛ, декабриин 18. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Энэ үдэшэ нүхэд Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев Кабулдахи байрадаа уулзалга хэбэ. Уулзалга дээрэ Афганска правительствын гэшүүд Премьер-Министр Мухаммед Дауд түрүүтэйгээр, афганска элитэ ажал-ябуулагшад, гадаадын гүрэнүүдһээ Кабулда байһан посольствонууд болон миссинүүдые толгойлогшонор байлсаба.

Уулзалгын үедэ Н. А. Булганин үгэ хэлэһэн байна.

Н. А. БУЛГАНИНАЙ хэлэһэн үгэ

Та Дээдэ зэргэтэ господин, Премьер-Министр!

Таанар Дээдэшүүл!

Господинууд!

Танай хүндэшэ столицада манай байлга дүүрэжэ ойртобо. Кабулда байһан үсөөхэн үдэрнүүдэй турша соо бидэнэр манда олгогдоһон арга боломжын ашаар танай столицын ажабайдалай зарим талануудтай танилсаабди. Эзэн Дээдэ Король Мухаммед Захир-шахтай уулзаһан байнабди, Тэрэ Дээдэ Премьер-Министр Мухаммед Даудтай болон тэрээнэй нүхэдтэй хөөрэлдөө хээбди.

Бидэнэр таанартай хамта ехэ ашатай туһатай худалмэри хэбэбди. Хани ёһоной, үнэн сэдьхэлэй оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ манай оронуудай хоорондохи харилсаан ажаллалгые, хани холбоое саашадань хүгжөөхэ арга боломжонууд болон замуудые зүбшэн хэлсэһэн, улаСхоорондын байдалай тон шухала асуудалнуудай талаар һанал бодолоо хэлсэһэн байнабди.

Һанал бодолоо хани ёһоор хэлсэһэнэймнай эсэстэ советско-афганска хамтын мэдүүлгэ зохёогдожо, мүнөөдэр бидэнэр тэрээнии баталаабди.

Уласхоорондын байдалые сэгнэхэ талаарашье, мүн уласхоорондын шиидхэгдээгүй асуудалнуудые гүримшүүлхэ замууд тушаашье Афганистанай Королевскэ Правительство ба Советскэ Правительство хоёрой хоорондо адлирхуу хараа бодол олон байна гэжэ бидэнэр хангалтатайгаар тэмдэглэжэ шадаха байнабди. **(Альга ташалга боложо, удаан үргэлжэлэнэ).**

Эбтэйгээр ажабайха табан принципүүдые баримталжа байһан тухайгаа бидэнэр мэдүүлээбди, эдэ принципүүд манай хоёр ороной хоорондохи харилсаанай эбдэршэгүй һуурин болохо ёһотой. Табан принципүүд хадаа эб найрамдал хангалгын ба арадуудай бэе бэеэ ойлголсолгын бата үндэһэ һуури мүн гэжэ мэдэрэн, тэрээндэ оронууд улам бүри олоороо хамжана.

Эб найрамдалай ёһо заншалые баримталан, манай хоёр ороной хоорондохи һайн хүршэнэрэй харилсаае батажуулан хүгжөөхые хүсэн, мүнөөдэр бидэнэр нейтралитет ба бэе бэедээ добтололсохогүй тухай советско-афганска договорой болзорые һунгааха тухай протоколдо мүн тэрэшэлэн гараа табяабди.

Энэ договор гайхамшагта документ мүн. Манай гүрэнүүдэй хоорондохи һайн хүршэнэрэй харилсаан 25 жэлэй туршада энэ документын үндэһэн һуури дээрэ мандажа байна.

Бусад гүрэнүүдтэй өөрынгөө экономическэ холбоое байгуулхадаа Советскэ Союз тэгшэ эрхэтэй байха, али али таладаа ашагтай байха принципүүдые ходоо баримталдаг байна. Экономическэ талаар харилсан ажаллахадаа бидэнэр энэ харилсан ажаллалга үнэн сэхэ байха ёһотой, ямар нэгэн политическэ условин болон үүргэнүүдтэй холбогдоогүй ёһогүй гэжэ тооловдог байнабди.

Энээнтэй дашарамдан, СССР Афганистан хоёрой хоорондохи экономическэ харилсаан тушаа мүнөөдэр баталагдаһан советско-афганска хамтын коммюникедэ онсо анхарал хандуулагдаха зэргэтэй. Энэ коммюнике манай хоорондохи экономическэ холбоое бэхижүүлгэдэ ехэ удхашанартай. Советскэ правительство энэ холбооной бүхы хэмжээгээр хүгжэхын тулада саашадаашье бүхы шадалаараа оролдохо байна.

Афганистанда манай ерэһэеэймнай гол үрэ дүнгүүд иимэ байна. Гэбэшье, эгээн шухала үрэ дүн юуб гэхэдэ, бидэнэр бэе бэеэ һайнаар мэдэхэ болообди, хөөрэлдөөнүүдэймнай үедэ элирүүлэгдэһэнэй ёһоор, бидэнэр бэе бэеэ гүйсэд ойлгонообди, хараа бодолнай нэгэн адли байна, олон асуудалнуудай талаар харилсан ажаллалгын тодорхой программатай байнабди. Эдэ бүгэдэ хадаа Советскэ Союзай ба Афганистанай арадуудай хоорондохи һайн хүршэнэрэй харилсаае хүгжөөлгэдэ, хани барисаанда шэнэ туһа нэмэри боложо үгэхэ байна.

Советско-афганска харилсаанай амжалтатай хүгжэлтэ хадаа арадуудай хоорондохи эбтэйгээр ажабайха, хани барисаатай байха ба харилсан ажаллаха ябадалда дурагүйтэгшэдэй политикын урагшагүйе харуулна.

Мүнөөдэр Кабулда баталагдаһан документнүүд хадаа политическэ элдэб системэтэй гүрэнүүдэй хоорондоо хани барисаатай байжа, харилсан ажаллажа болохоһоо гадна, тиигэхэ зэргэтэй, тиимэ харилсан ажаллалга амжалтатайгаар хүгжөөгдэжэ болохо байна гэжэ гэршэлнэ. **(Альга ташалга).**

Гүрэнэй ажал-ябуулагшадай нюурараа уулзажа, холбоо байгуулга хадаа гүрэнүүдэй хоорондохишье, мүн манай хоёр ороной хоорондохишье хани ёһоной харилсаанда ехээр туһалдаг байна. Афганистанда манай ерэлгэ хадаа Советскэ Союз Афганистан хоёрой хоорондохи хани барисаае, харилсан ажаллалые хүгжөөхэ зам дээрэ шэнэ, нилээд ехэ алхам хэхэ ябадалда туһалха.

Өөртөө таарамжатай сагта Советскэ Союз ошожо ерэхыень Афганистанай тэрэ Дээдэ Премьер-Министр Мухаммед Даудые Советскэ правительствын зүгһөө бидэнэр уряабди. Господин Премьер-Министр энэ уряалые хүлеэгээд, 1956 ондо Советскэ Союзда ошожо ерэхэб гэжэ мэдүүлээ.

Энэ айлшалалга ба манай саашанхи холбоонууд хадаа манай оронуудай хоорондохи хани барисаае, харилсан ажаллалгые бэхижүүлэн хүгжөөлгэдэ туһалха байна. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Бидэнэр үглөөдэр танай хүндэшэ ороноһоо гаража ошохомнай. Бидэнэр Афганистанай арад ба правительство, мүн тэрэшэлэн Советскэ Союзай арад ба правительство һайн хүршэнэрэй харилсаае, манай хани барисаае, харилсан ажаллалые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлэн хүгжөөхэ гэһэн гүнзэгы этигэлые абажа ошохомнай. **(Альга ташалга).**

Советско-афганска хани барисаанай, харилсан ажаллалгын һалбаран мандахын түлөө, арадуудай хоорондохи эб найрамдалай ба харилсан ажаллалгын түлөө! **(Нэрьемэ альга ташалга боложо, удаан үргэлжэлнэ).**

Харюугай үгэ хэлэһэн Премьер-Министр Мухаммед Дауд иигэжэ хэлээ:

Манай хүндэтэ ханинарай орондомнай байһан үдэрнүүд бидэнэртэ золто үдэрнүүд болоо. Эдэнэр үглөөдэр Афганистанһаа мордохонь, тиин бидэнэр замдаа һайн ябахыень, элүүр мэндые тэдэнэртэ хүсэнэбди. Манай орондо тэдэнэрэй ерэлгэ ба бидэнэрэй хэлсэн хэлсээнүүд хадаа советско-афганска харилсаае саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ туһаламжа үзүүлхэ байна.

Уулзалга дээрэ байлсагшад Премьер-Министрын хэлэһэн үгые нэрьемэ альга ташалгаар дэмжэбэ.

Уулзалга үнэн сэдьхэлэй, хани ёһоной оршон байдалда үнгэрөө.

Ородой түрүүшын революциин 50 жэлэй ойдо

ЛЕНИНГРАД. Н. А. Римский-Корсаковой нэрэмжэтэ Ленинградска консерваторидо ородой түрүүшын революциин 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан теоретическэ конференци болобо. Марксизм-ленинизмын кафедрые даагша доцент Н. Парсадановай үгэ хэлэһэнэй һүүлээр студентнэр Н. Тибушкин, Т. Воронин гэгшэд элидхэлнүүдые хэбэ.

1905 оной революционно событинуудта нүлөөлэгдэһэн Петербургска консерваториин студентнэр тэндэхи һуралсалай хэрэгые үндэһөөрнь хубилгаха гэжэ шанга эрилтэ табиһан юм. Н. Римский-Корсаков залуушуудые дэмжэһэн байгаа. Хүгжэмэй хүушанай дээдэ энэ һургуулита мүнөө тэрэнэй нэрэ үгтэнхэй. Консерваториин директор А. Бернардда ородой агуухэ композитор иигэжэ бэшээ һэн: «...Өөһэдынгөө ядаралые мэдэжэ байһан һурагшад һаналаа хэлэхэ эрхэтэй. Тэдэнэй энэ хэрэгтэнь бидэ һаалта бү хэе». Студентнэрэй энэ зүбтэй эрилтэнүүдтэ харюу болгон тэдэнэрэй заримынь хаанта засагайхид арестовалжа хэлиһэн байгаа. Энээн тухай хуруулһан архивна документнүүд консерваториин библиотекын гар бэшэгэй таһагта хадагалагдажа байна. 1905 оной мартын 19-дэ консерваториин директор 101 студентые һургуулиһаань гаргаһан, Н. Римский-Корсаковые профессорскэ хүдэлмэриһөөнь сүлөөлһэн юм. Римский-Корсаковые ажалһаань гаргаһандань эсэргүүсэн, А. Глазунов, А. Лядов ба бусад багшанар консерваториһоо гаража ошоһон байна. Римский-Корсаковой профессорскэ зэргэеэ дахин эзэлхэдэнь тэдэ багшанар дахин консерваторидоо бусаһан юм.

Гар бэшэгэй материалнууд соо ураншайханай совеэдэй заседаниин протокол бии. Студентнүүдэй суглаан тухай консерваториин директорэй хэһэн элидхэл тэндэ хадуулагдана. Мүн һурагшадые консерваториһоо гаргаха тухай протоколнууд, студентнэй хүдэлөөнүүдтэй дашарамдуулан профессорнүүдэй хэһэн мэдүүлгэнүүд, бэшэгүүд гар бэшэгэй материалнууд соо оруулагданхай.

(ТАСС).

Улан-Удын 4-дэхи һургуулида

Һаяхан 4-дэхи һургуулиин 5-дахи «Б» класс «1905 оной революци» гэһэн темээр пионерскэ сбор үнгэргөө. Ородой түрүүшын революцида ба 1917 оной Октябрьска революцида хабаадалсаһан хуушанай большевик Ф. И. Троновые үхибүүд сбортоо уриһан байгаа.

Ф. И. Тронов 1905 оной революциин үедэ Кавказда болоһон событинууд тухай хөөрэжэ үгөө. Тэрэ үедэ Ф. И. Тронов Кавказда нефть олзоборилгын предприятинуудта худэлмэрилдэг һэн.

Революционно тэмсэлдэ хабаадалсаһанайнь түлөө хаанта засаг Троновые Зүүн Сэбирь сүлэһэн байна.

ЖАРГАЛАНТЫНХИДАЙ ҺАЙНДЭР

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой центр — Жаргаланта нютагта хүнүүд һайндэрэйхеэр хубсалһан, ехэ хүлеэтэй байба. Энэ үдэр нютагай зон түрүүлэгшэ Дагба Доржиевич Очировайнгаа энэ хүндэтэ ажалда хүдэлмэрилжэ эхилһээр 25 жэл болоһон ойн баярые тэмдэглээ.

Тельманэйхид эрхим ажалаараа республика, орон дотороо суурхаһаар үнинэй. Харин урдань хаанта засагай үедэ Жаргаланта нютагтай ажалша малша арад зон баяд, ноёдто дарлагдажа, үлэсхэлэн ядуурагаар, харанхы мунхагаар ажаһуудаг һэн. Имагтал Октябрьска революциин ашаар эндэхи зон эрхэ сүлөө оложо, мүнөө жаргалтай һайнаар ажаһууна. 1930 оной декабрь һарада нютагай хэдэн айл хамтаржа, Жаргалантада Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз тогтоо һэн. Анха түрүүн энэ колхоз 13 үрхэтэ айлтай байһан аад, мүнөө 200 гаран үрхэтэ айлтай, олон һалбарита ажахытай хүдөө ажахын томохон артель болоо. Колхоз һүүлэй жэлнүүдтэ нингигээ ажахыһаа мылионһоо холо үлүүтэй түхэригэй олзо доход абана. Колхоз хүдөө ажахын аймагай, республикын болон бүхэсоюзна выставкэнүүдтэ жэл бүри хабаадалсажа байдаг. Нингигээ малажал болон тарияанажалые хүгжөөлгэдөө һайн амжалта туйлаһанай түлөө колхоз Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкын дипломуудаар хэдэн дахин шагнагдаа.

Энэ колхозые хүтэлбэрилхэ шадабари ехэтэй түрүүлэгшэ Дагба Доржиевич Очиров ударидана. Нүхэр Очиров эрхим ажалаараа зондоо тон ехээр хүндэлэгдэжэ Коммунистическэ партиин үнэн сэхэ хүбүүн мүн.

Дагба Доржиевич Очировай түрүүлэгшээр хүдэлмэрилжэ эхилһээр 25 жэлэйнь ойе тэмдэглэхээ эндэхи бүхы колхознигууд суглараа. Колхозой ужэм ехэ клуб гоё һайхнаар шэмэглээтэй байба. Сценын тэг дунда — колхозой уранзураашын зураһан Дагба Доржиевичын портрет. Портрэдэй хоёр хажуугаар 1930—1955 онууд гэжэ бэшээтэй байна. Клубай зал соо олон тоото айлшад — хүршэ колхозуудай, Галуута-нуурай шахтёрнуудай, аймагай болон республиканска организацинуудай түлөөлэгшэд байлсаба. Хамтын суглаае колхозой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Чойнзонов нээгээ. Колхозой түрүүшүүл, айлшад, мүн Дагба Доржиевич Очиров президиумдэ гаража һууна. Нүхэр Очировай алдарта зам тухай КПСС-эй Сэлэнгын айкомой секретарь нүхэр Баирбиликтуев үгэ хэлэбэ. Партиин областной комитедэй, БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй болон Министрнүүдэй Соведэй амар... гые КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр Дубров... уншаба.

Түрүүлэгшээр саг үргэлжэ, эрхим һайнаар хүд... мэрилжэ байһанайнь түлөө нүхэр Очировые Бур... Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президи... Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай Указые Ре... публикын Верховно Соведэй Президиумэй түрүүл... шэ нүхэр Цыремпилон уншаа. Суглаагша... нэрьемэ альга ташалга доро нүхэр Цыремпил... Дагба Доржиевичта Хүндэлэлэй грамота барюул...

Мүн тэрэшэлэн нүхэр Очировые амаршалжа ре... публикын Хүдөө ажахын министр нүхэр Ивано... ажалшадай депутадуудай Сэлэнгын аймсоведэй г... сэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Титов, республикын... газетэнүүдэй түлөөлэгшэд, Сталинай нэрэ... хүршэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Шагдыров, Г... луута-Нуурай рудоуправлениин эрхилэгшэ нү... Глебов, колхозые шефтэжэ абаһан Улан-Удын м... комбинадай директор нүхэр Дронов бол... бусад үгэ хэлээ. Үгэ хэлэгшэ хүн бүхэн саа... олон удаан жэлнүүдтэ энэ элүүрээр ажаллажа... колхозоо бүри баян, бүри культурна болгохоо... сэжэ, Дагба Доржиевичта юрөөлэй үгэнүүдые х... лээ. Колхозой правлени болон партийна органи... цин, Жаргалантын сомоной Соведэй... нүхэр Аюшеев, колхозой комсомолецууд болон... луушуулай үмэнэһөө нүхэр Воробьев гэгшэд... шалгын халуун үгэнүүдые хэлээ. Хүршэ колхоз... дай хэдэн түрүүлэгшэнэр нүхэр Очировта бурят... гэл бэлэгтэйгээр бэлэг болгон барюулба.

Нүхэр Очировые амаршалһан республиканска б... лон аймагай организацинуудай, мүн тэрэнэй ... дэй телеграммануул суглаан дээрэ уншагдаба.

Суглаанай түгэсхэлдэ Дагба Доржиевич үгэ ... бэ. Түрүүлэгшээр хүдэлмэрилжэ эхилһээр 25 ... болоһон ойн баярые дашарамдуулан амаршал... найнь түлөө суглаагшадта, тэдэнэр дамжуулан ... ганизацинуудта болон предприятинуудта бол... хүргөөд, артелиингээ ниитын ажахые хүгжөөх... лада бүхы колхознигуудтайгаа хамта саашада... хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллаха байһан ... мэдүүлээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дагба Доржиевич Очиров (... дань) колхозой үнинэй гэшүүд Амагалан Бал... нов, Арья Надмитов, Будэ Данзанова, Дашин... Чимитов гэгшэдтэй хөөрэлдэжэ байна.

А. Андохиновой текс...

А. Мантаевай фото...

1905 оной революциин хоёр дуун

Варшавянка

Дээгүүрнай хиидэнэ муу һалхи шуурган,
Дээрэлхүү хүсэн зобооно мании.
Дайсадтаяа тэмсэлээ эхилээбди
Хуби заяагаа буляахын түлөө.

Эрхэ сүлөөтэйгөөр һуухаа һанаабди,
Эритэ мэсээр дайсанаа золгоебл.
Дайшалхы байлдаанда уряалһан тугуудаа
Дээрэ агаарта үргөөд дабшаяал.

Дүлэтэ нангин
Үнэнтэ дайнда
Дүүлин орыт,
Ажалша арад!

Туража үхэнэл ахамнай, дүүмнай
Тэсэхэ аалди даа саашаа мүнөө?
Эрэлхэг зоригто тэмсэлшэдые
Сүлэлгэш, хаалташье айлгаха аал?

Арад зоной түлөө байлдан унаашад
Мүнхэ арюун нэрээ нэрлүүлхэл.

Ажалда тэмсэлдэ уряалан
Аялга дуунууд соомнай үлэхэл.

Дүлэтэ нангин
Үнэнтэ дайнда
Дүүлин орыт,
Ажалша арад!

Хаанай титимдэ дураа гутанхайбди,
Хамаг зоной зобохонь хайратайл даа.
Зоной шуһаар сэсэрһэн хан шэрээе
Будая дайсанай муухай шуһаар.

Дайсадаа хайра гамгүйгөөр һүнөөжэ,
Мүлжэгшэдһээ үһөөгөө абая.
Дууһынь һалгаахыл даа хаан ээзэдүүдэ
Дүтэ болоол илалтымнай үдэр.

Дүлэтэ нангин
Үнэнтэ дайнда
Дүүлин орыт,
Ажалша арад!

Дабшая, нүхэд, эбтэйгээр...

(Смело, товарищи, в ногу...)

Бодоё, нүхэд, эбтэйгээр
Байлдаан соо зориг орсеы,
Эрэлхэг сээжэ зүрхөөрөө
Эрхэ сүлөө олоеы.

Арад зон сооһоо гараабди,
Ажал манние һургаа.
«Эрхэ сүлөө, эбтэй байдал» —
Иимэл даа суута уряа!

Гэнжэ удаанай шэрээбди,
Үлдөө зобообди ехээр.
Тэрэ сагнай үнгэрөөл даа,
Тэмсэл урягаа дэлдээл.

Хэрэг манние хүлеэнхэй,
Тэмсэжэ бушуу ороеы.
Хаанай харуул сэрэгүүдһээ
Зааханш тэды бү айяы!

Ажалшадай нюрган дээр...
Хаанай шэрээ оршоол...
Өөһэдөө зэбсэгээ барижа,
Хурса тэмсэлдэ ороеы!

Хүсэтэ баатар гараараа
Мүлжэлгэ дууһан һалгаа...
Газар дэлхэй дээр далбуу...
Гал улаан ажалай туг!

Г. Чимитов орчуул...

«РЕВОЛЮЦИИН СОЛДААДУУД»

ИВАНОВО. «Революциин солдаадууд» гэһэн гаршагтай 15 очеркһоо бүридэһэн литературна ехэ сборник областиин номой хэблэлдэ гаргагдаба. 1905 оной зун Иваново-Вознесенскиин хүдэлмэришэдэй бүгэдэнниитын стачкада хабаадагшадта ба тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэ тус очеркнууд зорюулагдана. Центральна промышленна районой революционно хүдэлмэришэдэй элитэ ехэ хүтэлбэрилэгшэ М. В. Фрунзевын, РСДРП-гэй Иваново-Вознесенскиин комитедэй секретарь хуушанай ткач Ф. А. Афанасьевай, хүдэлмэришэдэй соотгой халуун трибуна болохо Е. А. Дунаевай болон бусад ор... руушын революциин героі... образууд энэ ном униш... добото бэеэрээ байһан ... надана.

(ТА...

Редактор Д. Л. ЛОБСА...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, заместителя редактора 32-74, отв. секретаря—27-37, партийной жизни, сельского хозяйства—47-59 пропаганды и переводов—35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров—16

Н—00640. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. №...